

أُسْلُوبُ الشَّرْطِ وَ أَدَوَاتُهُ

❖ اسلوب الشرط و أدواته

- مهم‌ترین ادوات شرط عبارتند از: «مَنْ، مَا، إِنْ». معمولاً این ادوات بر سر عبارتی می‌آیند که دو فعل دارد، فعل اول، فعل شرط و فعل دوم، جواب شرط نام دارد. این ادوات در معنای فعل و جواب شرط و گاهی در شکل ظاهر آن‌ها تغییراتی را ایجاد می‌کنند؛ مثال:
مَنْ **يَفْكَرُ** قَبْلَ الْكَلَامِ **يَسْلَمُ** مِنَ الْخَطَا غَالِباً: هرکس قبل از سخن گفتن فکر کند، غالباً از اشتباه در امان می‌ماند.
 ادوات شرط فعل شرط جواب شرط مضارع التزامی مضارع اخباری
- گاهی نیز جواب شرط به صورت جمله اسمیه است؛ مثال:
﴿ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴾: هرکس بر خدا توکل کند، پس او برایش کافی است.
 ادوات شرط فعل شرط جواب شرط
- وقتی ادوات شرط بر سر جمله‌ای بیاید که فعل شرط و جواب آن ماضی باشد، می‌توانیم فعل شرط را مضارع التزامی و جواب آن را مضارع اخباری ترجمه کنیم.
مَنْ فَكَّرَ قَبْلَ الْكَلَامِ، قَلَّ خَطْوَةٌ: هرکس پیش از سخن گفتن بیندیشد (اندیشید)، خطایش کم می‌شود (کم شد).
 و هرگاه فعل شرط، مضارع باشد، به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

ادوات شرط

- «مَنْ: هرکس».
مَنْ يُحَاوِلُ كَثِيراً، يَصِلُ إِلَى هَدَفِهِ: هرکس بسیار تلاش کند، به هدفش می‌رسد.
مَنْ يَصْبِرْ، يَنْفُزْ: هرکس صبر کند، موفق می‌شود.
 «ما: هرچه».
مَا تَزْرَعُ فِي الدُّنْيَا، تَحْصُدُ فِي الْآخِرَةِ: هرچه در دنیا بکاری، در آخرت درو می‌کنی.
﴿ مَا تَقْدَمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ، تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ ﴾: هرچه از کار خوب برای خودتان پیشاپیش بفرستید، آن را نزد خدا می‌یابید.
 «إِنْ: اگر».
إِنْ صَبَرْتَ، حَصَلَتْ عَلَى النَّجَاحِ فِي حَيَاتِكَ: اگر صبر کنی، در زندگی‌ات موفقیت به دست می‌آوری.
إِنْ تَنْجَحْ أَسْرِينَ فِي دُرُوسِهَا، فَأَنَا أَصْبِحُ مَسْروراً جِداً: اگر آسیرین در درس‌هایش موفق شود، من زیاد خوشحال می‌شوم.
 «إِذَا: هرگاه، اگر» نیز معنای شرط دارد:
إِذَا اجْتَهَدْتَ، نَجَحْتَ: هرگاه (اگر) تلاش کنی، موفق می‌شوی.
 ادوات ناصبه و جازمه فعل، به خود فعل می‌چسبند، یعنی بین ادوات ناصبه و جازمه با فعل بعد از خود فاصله نمی‌افتد.
إِنْ يَدْرُسُ الطَّالِبُ جَيِّداً يَنْجَحُ فِي الإِمْتِحَانَاتِ. صحیح
إِنْ الطَّالِبُ يَدْرُسُ جَيِّداً يَنْجَحُ فِي الإِمْتِحَانَاتِ. اشتباه (چون بین **إِنْ** و **يَدْرُسُ** کلمه الطالب فاصله شده است).
لَمْ يَدْرُسِ الطُّلَابُ إِلَّا مُحَمَّداً. صحیح.
لَمْ الطُّلَابُ يَدْرُسُوا إِلَّا مُحَمَّدًا. اشتباه. چون بین ادوات جازمه (لم) و فعل **يَدْرُسُوا** فاصله افتاده است.
ذَهَبْتُ إِلَى الشَّارِعِ حَتَّى تُشَاهِدَنِي أَسْرِينَ. صحیح
ذَهَبْتُ إِلَى الشَّارِعِ حَتَّى أَسْرِينَ تُشَاهِدَنِي. اشتباه. چون بین ادوات ناصبه (حتی) و فعل **تُشَاهِدَنِي** فاصله افتاده است.
 ادوات جازمه عبارتند از: **إِنْ** (اگر)، **مَنْ** (هر کس)، **مَا** (هرچه)، **لَمْ** (فعل مضارع را به ماضی منفی تبدیل می‌کند)، **إِ** (باید)، **لَا** (نباید)
 ادوات ناصبه عبارتند از: **أَنْ** (که)، **كَيْ**، **لِكَيْ**، **حَتَّى**، **إِ** (تا، برای این‌که)، **لَنْ** (فعل مضارع را به مستقبل منفی تبدیل می‌کند)
 ادوات ناصبه و جازمه فعل در درس ششم به‌طور کامل تدریس شده است.

خارج از گروه

مضارع مجزوم

هرگاه ادوات جازمه بر سر فعل مضارع بیاید آن را مجزوم می‌کنند.

ادوات جازمه عبارتند از: **لام جازمه، لای نهی، حروف جحد (لم، لَمَّا)، ادوات شرط (إِنْ، مَنْ، مَا، أَيْنَمَا، مَتَى)**

طریقه مجزوم کردن فعل مضارع

- ۱ حرکت ضمه (ـَ) حرف آخر را به ساکن (ـِ) تبدیل می‌کنیم.
  - ۲ حرف «ن» را از آخر فعل‌ها حذف می‌کنیم [به غیر از نون جمع مؤنث]. (نون‌های نشان دهنده اعراب را حذف می‌کنیم).
- در مثال‌های زیر «لای نهی» قبل از فعل مضارع قرار گرفته و آن را مجزوم کرده است:

تَذْهَبُ ← لا تَذْهَبِ   تَذْهَبَانِ ← لا تَذْهَبَا   تَذْهَبُونَ ← لا تَذْهَبُوا   تَذْهَبْنَ ← لا تَذْهَبْنَ

قواعد این درس را در چهار قسمت بررسی می‌کنیم:

- ۱ نهی   ۲ فعل جحد   ۳ مضارع مجزوم به «إِ»   ۴ فعل شرط و جواب شرط
- ۱ **فعل نهی:** در عربی، برای ساختن نهی، «لا» قبل از فعل مضارع می‌آید و ضمه (ـَ) به سکون (ـِ) تبدیل می‌شود و «ن» از آخر صیغه‌ها حذف می‌شود، به جز در صیغه «هِنَّ وَ أُنْتَنَّ».

شخص	نهی	معنی	امر	معنی
دوم شخص مفرد	لا تَكْتُبْ وَاجِبَكَ (مرد) لا تَكْتُبِي وَاجِبِكَ (زن)	تکلیف را بنویس	اَكْتُبْ وَاجِبَكَ (مرد) اَكْتُبِي وَاجِبِكَ (زن)	تکلیف را بنویس
دوم شخص جمع	لا تَكْتُبُوا وَاجِبَكُمْ (مرد) لا تَكْتُبْنَ وَاجِبَكُنَّ (زن)	تکلیف‌تان را بنویسید	اَكْتُبُوا وَاجِبَكُمْ (مرد) اَكْتُبْنَ وَاجِبَكُنَّ (زن)	تکلیف‌تان را بنویسید
	لا تَكْتُبَا وَاجِبَكُما (زن و مرد)		اَكْتُبَا وَاجِبَكُما (زن و مرد)	

- به‌طور کلی «الفی» که بعد از «واو» ضمیر در صیغه‌های سوم شخص جمع مذکر و دوم شخص جمع مذکر می‌آید الف زینت است و خوانده نمی‌شود. **جَلَسُوا** «نشستند»   **لا یَجْلِسُوا** «نباید بنشینند»   **لیَجْلِسُوا** «باید بنشینند»   **إِجْلِسُوا** «بنشینید»

نکته: تفاوت و شباهت نفی و نهی

- ۱ تفاوت آن‌ها از لحاظ معنی این است که نفی، مضارع را منفی می‌کند و نهی، مضارع را به امر منفی تبدیل می‌کند.
  - ۲ تفاوت آن‌ها از لحاظ شکل در این است که فعل نهی مجزوم می‌شود ولی فعل نفی مجزوم نمی‌شود:
لا یَجْلِسُ: نباید بنشیند؛ نهی   لا یَجْلِسُ: نمی‌نشیند؛ نفی
  - ۳ شباهت آن‌ها در این است که قبل از هر دو فعل، «لا» می‌آید، البته «لا» قبل از نهی، عامل جزم است و قبل از نفی، غیر عامل است. البته در صیغه‌های «جمع مؤنث» مضارع که مبنی هستند شکل نهی و نفی یکی است و تنها از روی معنی می‌فهمیم که فعل نهی است یا نفی:
لا یَجْلِسْنَ: نمی‌نشینند، نباید بنشینند
لا تَجْلِسْنَ: نمی‌نشینید، نباید بنشینید
- ۲ **فعل جحد:** از مضارع ساخته می‌شود و معنی نفی (انکار) را دارد.

طریقه ساختن فعل جحد:

- ۱ آوردن **لَم** یا **لَمَّا** در اول مضارع. (لَم و لَمَّا، عامل جزم هستند یعنی فعل مضارع بعد از خود را مجزوم می‌کنند).
  - ۲ مجزوم نمودن فعل (ضمه آخر فعل‌ها را به سکون تبدیل و نون اعراب را از آخر فعل‌ها (به‌غیر از نون جمع مؤنث) حذف می‌کنیم).
- ۱ **لَم:** معنی ماضی ساده منفی و ماضی نقلی منفی به مضارع می‌بخشد.
لَم یَضْرِبْ: نزد، زده است، لَم یَضْرِبْ: نزدند، زده‌اند، لَم یَضْرِبُوا: نزدند، زده‌اند و...
  - ۲ **لَمَّا** معنی مضارع را به ماضی نقلی منفی با قید «هنوز» تبدیل می‌کند.
لَمَّا یَضْرِبْ: هنوز زده است، لَمَّا یَضْرِبْ: هنوز زده‌اند، لَمَّا یَضْرِبُوا: هنوز زده‌اند و...

۱. «الف» در سه مورد نوشته می‌شود ولی خوانده نمی‌شود: ۱- بعد از واو ضمیر (ذَهَبُوا) ۲- هرگاه بر روی آن تنوین باشد (کتباً) ۳- در عدد صد (مائة - مائتَانِ)

معنی	مضارع	شخص
ننوشتیم، ننوشته‌ام	اَكْتُبُ ← لَمْ اَكْتُبْ	اول شخص مفرد
ننوشتی، ننوشته‌ای	تَكْتُبُ ← لَمْ تَكْتُبْ تَكْتُبِينَ ← لَمْ تَكْتُبِي	دوم شخص مفرد
ننوشت، ننوشته است	يَكْتُبُ ← لَمْ يَكْتُبْ تَكْتُبُ ← لَمْ تَكْتُبْ	سوم شخص مفرد
ننوشتیم، ننوشته‌ایم	نَكْتُبُ ← لَمْ نَكْتُبْ	اول شخص جمع
ننوشتید، ننوشته‌اید	تَكْتُبُونَ ← لَمْ تَكْتُبُوا تَكْتُبِينَ ← لَمْ تَكْتُبِيْنَ تَكْتُبَانِ ← لَمْ تَكْتُبَا	دوم شخص جمع
ننوشتند، ننوشته‌اند	يَكْتُبُونَ ← لَمْ يَكْتُبُوا يَكْتُبِينَ ← لَمْ يَكْتُبِيْنَ يَكْتُبَانِ ← لَمْ يَكْتُبَا تَكْتُبَانِ ← لَمْ تَكْتُبَا	سوم شخص جمع

◆ **نکته:** گاهی لَمَّا قبل از ماضی می‌آید و در آن اثری ندارد و معنی «هنگامی که» می‌دهد. لَمَّا صَرَبْتُ: هنگامی که زد.

۳ **مضارع مجزوم به «لِ»:** فعل مضارع مجزوم به «لِ» فقط از صیغه‌های اول شخص و سوم شخص ساخته می‌شود (از صیغه‌های دوم شخص ساخته نمی‌شود) و معنی فعل به مضارع التزامی تبدیل می‌شود. روش ساختن فعل مضارع مجزوم به «لِ»:

۱ به اول فعل مضارع «لِ» را اضافه می‌کنیم. ۲ آخر فعل مضارع را مجزوم می‌کنیم.

معنی	مضارع	شخص
باید بنویسم	اَكْتُبُ ← لِاَكْتُبْ	اول شخص مفرد
_____	_____	دوم شخص مفرد
باید بنویسد	يَكْتُبُ ← لِيَكْتُبْ تَكْتُبُ ← لِتَكْتُبْ	سوم شخص مفرد
باید بنویسیم	نَكْتُبُ ← لِنَكْتُبْ	اول شخص جمع
_____	_____	دوم شخص جمع
باید بنویسند	يَكْتُبُونَ ← لِيَكْتُبُوا يَكْتُبِينَ ← لِيَكْتُبِيْنَ يَكْتُبَانِ ← لِيَكْتُبَا تَكْتُبَانِ ← لِتَكْتُبَا	سوم شخص جمع

۴ **فعل شرط و جواب شرط:** ادوات شرط عبارتند از: «إِنْ (اگر)، مَنْ (هرکس)، مَا (هرچه)، أَيْنَمَا (هرجا که)»

این کلمات دو فعل مضارع را مجزوم می‌کنند که به اولی فعل شرط و به دومی جواب یا جزای شرط گفته می‌شود.

مَنْ يَصْبِرْ يَظْفَرْ: هر کس صبر کند، پیروز می‌شود.

يَضْبِرْ: فعل شرط و مجزوم / يَظْفَرْ: جواب شرط و مجزوم

■ فعل شرط به صورت مضارع التزامی و جواب شرط به صورت مضارع اخباری ترجمه می‌شود.

إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ: اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می‌کند.

■ اگر فعل شرط و جواب شرط، ماضی باشند، می‌توان آن‌ها را به صورت ماضی نیز ترجمه کرد؛ ولی بیشتر به صورت مضارع ترجمه می‌شوند.

مَنْ صَبَرَ ظَفَرَ: هرکس صبر کند، پیروز می‌شود/ هرکس صبر کرد، پیروز شد.

■ «إِذَا» جزو ادوات شرط غیر جازم است یعنی فعل‌های بعد از خود را مجزوم نمی‌کند.

تست‌های درس سوم

تست‌های واژگان

۶۴۵- كَمْ مُفْرَدَةً مَعَهَا خَطًّا:

(الزَّعَانِفُ: باله‌ها)، (أَسْتَرَبِخُ: استراحت کن)، (النَّسِيجُ: بافنده)، (الأذْيَالُ: دُم‌ها)، (يَنْطَلِقُ: حرکت می‌کند)، (الْبَطْنُ: شکم)، (الْمُبَارَاةُ: مسابقه)، (يَسْجَلُ: ثبت خواهد کرد)

(۱) ثَلَاث (۲) أَرْبَع (۳) خَمْس (۴) سِتّ

۶۴۶- عَيِّنْ عِبَارَةً مَا تُرْجِمَتْ كُلُّ مُفْرَدَاتِهَا صَحِيحَةً:

(۱) الْأَسْفَلُ: پایین تر / الْمِظْلَّةُ: چتر / يَنْقُرُ: نوک می‌زند / الْمَرْمَى: دروازه

(۲) الْمَتَفَرِّجِينَ: تماشاچی‌ها / الْحَوْتِ: نهنگ / الْفَرِيَسَةُ: شکار / تَقَدَّمُونَ: پیش می‌فرستید

(۳) نَقَارُ الْخَشَبِ: دارکوب / الْحَيَّةُ: مار / دَوْدَةُ الْأَرْضِ: کرم خاکی / الطَّنَانُ: مرغ مگس

(۴) تَبَّتْ: استوار بساز / الْجُدُوعُ: تنه‌ها / الْغِشَاءُ: پوشش / يَحْرُقُ: سوزاند

۶۴۷- عَيِّنْ عِبَارَةً تَحْتَوِي عَلَى الْمَعْنَى الصَّحِيحِ لِلْمُفْرَدَاتِ التَّالِيَةِ: «الرَّقْزَاقُ، الْفَمُّ، اِنْتَهَى، أَحَدْتُمْ، الْجَنَاحُ، الْأَمَمُ».

(۱) دارکوب، دهان، به پایان می‌برد، ایجاد می‌کنید، باله، ملت

(۲) مرغ باران، دهان‌ها، پایان یافت، ایجاد شد، بال، گروه

(۳) مرغ باران، دهان، به پایان رسید، ایجاد کردید، بال، گروه‌ها

(۴) دارکوب، دهان‌ها، پایان می‌یابد، ایجاد می‌شود، بال‌ها، ملت‌ها

تست‌های ترجمه

■ عَيِّنِ الْأَصْحَ فِي التَّرْجَمَةِ لِلْأَسْئَلَةِ رَقْمَ ۶۴۸-۶۵۴

۶۴۸- ﴿وَمَا تَقَدَّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ﴾:

(۱) و چیزهایی که از خوبی‌ها برای خودتان پیشاپیش می‌فرستید، آن را نزد خدا می‌یابید.

(۲) و چیزهایی که از خوبی‌ها برای خودتان پیشاپیش بفرستید، آن را نزد خدا خواهید یافت.

(۳) و هرچه از خوبی برای خودتان پیشاپیش بفرستید، آن را نزد خدا می‌یابید.

(۴) و هرچه از خوبی برای خودتان می‌فرستید، آن را نزد خدا خواهید یافت.

۶۴۹- جَاءَتْ حِكْمٌ مُفِيدَةٌ فِي كُنْهِنَا الْأَخْلَاقِيَّةِ، مِنْهَا: مَنْ سَأَلَ فِي صَعْرِهِ، أَجَابَ فِي كِبَرِهِ:

(۱) در کتاب‌های اخلاقی ما، حکمت‌های سودمندی آمده است، از جمله: هرکس در خردسالی‌اش سؤال کند، در بزرگسالی‌اش جواب می‌دهد.

(۲) در کتاب اخلاقی ما، حکمت‌های مفیدی آورده شده است، از جمله: هرکس در خردسالی‌اش سؤال کند، در بزرگسالی‌اش جواب خواهد داد.

(۳) در کتاب‌های اخلاقی ما، حکمت‌های سودمندی آمده است، از جمله: کسی که در خردسالی سؤال کند، در بزرگسالی جواب می‌دهد.

(۴) در کتاب‌های اخلاقی، حکمت‌های مفیدی آورده شده است، از جمله: کسی که در خردسالی سؤال کرده است، در بزرگسالی جواب داده است.

۶۵۰- ﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبِتْ أقدامكم﴾:

(۱) خدا را یاری کنید، تا شما را یاری کند و گام‌هایتان را استوار گرداند.

(۲) اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می‌کند و قدمتان را استوار خواهد گرداند.

(۳) اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می‌کند و گام‌هایتان را استوار می‌گرداند.

(۴) اگر خدا شما را یاری کند، شما او را یاری می‌کنید و گام‌هایتان را استوار می‌گرداند.

۶۵۱- إِذَا سَمِعْتَ مِنْ مَعْلَمِكَ مَسْأَلَةً أَوْ حِكَايَةً تَعْرِفُهَا، اِسْتَمِعْ إِلَيْهِ كَأَنَّكَ مَا سَمِعْتَ بِهَا مِنْ قَبْلُ:

(۱) هنگامی که از معلمت مسأله‌ای یا حکایتی شنیدی که آن را دانسته‌ای، به او گوش فرا خواهی داد چنانکه گویی قبلاً آن را نشنیده است.

(۲) هنگامی که از معلمت مسأله‌ای یا حکایتی شنیدی که آن را می‌دانی، به او گوش فرا نده چون قبلاً آن را شنیده‌ای.

(۳) هنگامی که از معلمت مسأله‌ای یا حکایتی شنیدی که آن را شناخته‌ای، به او گوش فرا می‌دهی چنانکه گویی قبلاً آن را نشنیده‌ای.

(۴) هنگامی که از معلمت مسأله‌ای یا حکایتی شنیدی که آن را می‌دانی، به او گوش فرا بده چنانکه گویی قبلاً آن را نشنیده‌ای.

۶۵۲- عَلَيْنَا أَنْ لَا نَتَكَلَّمَ مَعَ غَيْرِنَا مِنَ الطَّلَابِ عِنْدَمَا يُدْرَسُ الْمُعَلِّمُ:

- (۱) ما باید با غیر خودمان از دانش‌آموزان شوخی نکنیم، هنگامی که معلم درس نمی‌دهد.
- (۲) ما نباید با غیر خودمان از دانش‌آموزان صحبت کنیم، هنگامی که معلم درس می‌دهد.
- (۳) ما باید با غیر خودمان از دانش‌آموزان شوخی نکنیم، هنگامی که معلم درس می‌خواند.
- (۴) ما نباید با دانش‌آموزان صحبت کنیم، هنگامی که معلم درسش را تمام کرده است.

۶۵۳- الطَّالِبُ النَّاجِحُ هُوَ الَّذِي لَا يَهْرَبُ مِنْ آدَاءِ وَاجِبَاتِهِ الْمَدْرَسِيَّةِ:

- (۱) دانش‌آموز موفق کسی است که از انجام تکالیف درسی‌اش فرار نمی‌کند. (۲) دانش‌آموزی موفق است که از انجام تکالیف درسی فرار نمی‌کند.
- (۳) دانش‌آموز موفق به کسی گفته می‌شود که از انجام تکالیف درسی‌اش فرار نکند. (۴) دانش‌آموز، موفق است اگر از انجام تکالیف درسی‌اش فرار نکند.

۶۵۴- إِنَّ الَّذِينَ تَفَكَّرُوا فِي الْخَلْقِ سَوْفَ يُشَاهِدُونَ قُدْرَةَ الْخَالِقِ:

- (۱) همانا کسانی که در آفریدگان اندیشه کردند، قدرت آفریننده را خواهند دید.
- (۲) همانا با تفکر در آفریده‌ها، می‌توان قدرت خالق را به زودی دید.
- (۳) قطعاً کسانی هستند که با تفکر در آفریدگان، قدرت آفریننده را مشاهده می‌کنند.
- (۴) قطعاً با دیدن قدرت خالق، کسانی در آفریده‌ها تفکر می‌کنند.

۶۵۵- عَيْنِ الْخَطَا فِي التَّرْجَمَةِ:

- (۱) عَلَى الْمُتَعَلِّمِ أَنْ لَا يَعْصِيَ أَوْامِرَ الْمُعَلِّمِ: یادگیرنده نباید از دستورهای یاددهنده سرپیچی کند.
- (۲) مَنْ فَكَّرَ قَبْلَ الْكَلَامِ، قَلَّ خَطُؤُهُ: هرکس قبل از سخن گفتن فکر کند، اشتباهش کم می‌شود.
- (۳) إِنْ صَبَرْتَ، حَصَلَتْ عَلَى النَّجَاحِ فِي حَيَاتِكَ: اگر صبر کنی، در زندگی‌ات موفقیت به دست می‌آوری.
- (۴) مَا تَزُرُّعُ فِي الدُّنْيَا، تَحْضُدُ فِي الْآخِرَةِ: چیزهایی که در دنیا می‌کاری، در آخرت درو خواهی کرد.

۶۵۶- عَيْنِ الْخَطَا فِي التَّرْجَمَةِ:

- (۱) مَا فَعَلْتَ مِنَ الْخَيْرَاتِ، وَجَدْتَهَا ذَخِيرَةً لِآخِرَتِكَ: هرچه از کارهای نیک انجام بدهی، آن‌ها را اندوخته‌ای برای آخرت می‌یابی.
- (۲) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾: و هنگامی که نادان‌ها آن‌ها را خطاب قرار دادند، سخن آرام گفتند.
- (۳) ﴿وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾: و آنچه را از خیر انفاق کنید، قطعاً خداوند به آن داناتر است.
- (۴) ﴿إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾: اگر تقوای خدا را داشته باشید، برای شما جداکننده‌ای قرار می‌دهد.

۶۵۷- عَيْنِ الْخَطَا فِي التَّرْجَمَةِ:

- (۱) ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ، أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ﴾: اگر خوبی کنید، برای خودتان خوبی می‌کنید.
- (۲) ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَلْعَلَهُ اللَّهُ﴾: و هرچه از خوبی‌ها انجام دهید، خداوند می‌داند.
- (۳) إِنْ تَزُرُّعُ خَيْرًا، تَحْضُدُ سُرُورًا: اگر خوبی بکاری، شادمانی درو می‌کنی.
- (۴) مَنْ يُحَاوِلُ كَثِيرًا، يَصِلُ إِلَى هَدَفِهِ: هرکس بسیار تلاش کند، به هدفش می‌رسد.

۶۵۸- عَيْنِ الْخَطَا فِي التَّرْجَمَةِ:

- (۱) قَالَ لِي زَمِيلِي: تَعَالَى نَدُّهُبٍ إِلَى الْمَلْعَبِ: دوستم به من گفت: بیا به ورزشگاه برویم.
- (۲) فَقُلْتُ لَهُ: لِمُشَاهَدَةِ أَيِّ مَبَارَاةٍ؟ پس به او گفتم: برای دیدن چه مسابقه‌ای؟
- (۳) أَجَابَ: لِمُشَاهَدَةِ مَبَارَاةِ كُرَةِ الْقَدَمِ: جواب داد: برای دیدن مسابقه فوتبال.
- (۴) فَقُلْتُ بَتَعْجَبٍ: بَيْنَ مَنْ هَذِهِ الْمَبَارَاةُ؟ پس با تعجب گفتم: این مسابقه بین کی هست؟

۶۵۹- عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ:

- (۱) عَلَيْنَا بِالذَّهَابِ إِلَى الْمَلْعَبِ قَبْلَ أَنْ يَمْتَلِئَ بِالْمُنْتَفِرِّجِينَ: ما باید به ورزشگاه برویم قبل از این‌که با تماشاچی‌ها شلوغ شود.
- (۲) أَنْظَرُ؛ جَاءَ أَحَدٌ مُهَاجِمِي فَرِيقِ الصَّدَاقَةِ: نگاه کردم، یکی از مهاجمان تیم صداقت آمد.
- (۳) هُوَ هَجَمَ عَلَى مَرْمَى فَرِيقِ السَّعَادَةِ وَ سَجَّلَ هَدَفًا: او به دروازه تیم سعادت حمله کرد و گلی را ثبت کرد.
- (۴) تَعَجَّبْتُ مِنْ عَمَلِ الْحَكَمِ لِأَنَّهُ مَا قَبِلَ الْهَدَفَ: از کار داور تعجب کردم چون او گل را قبول نمی‌کند.

۶۶۰- أَيُّ عِبَارَةٍ تَخْتَلِفُ فِي الْمَفْهُومِ:

- ۱) إِذَا أَرَادَ اللَّهُ هَلَاكَ النَّمْلَةِ أَنْبَتَ لَهَا جَنَاحَيْنِ: مور همان به، که نباشد پرش.
- ۲) إِذَا وَجَدْتَ الْقَبْرَ مَجَانًا، فَادْخُلْ فِيهِ: قبر که مفت شد، آدم توش می‌خوابد.
- ۳) الَّذِي أَنْزَلَ الدَّاءَ أَنْزَلَ الشِّفَاءَ: خدا درد داده، درمان هم داده.
- ۴) إِنْ تَسَرَّقَ فَاسْرُقِ الدَّيَّةَ: سخن گر زر است، خاموشی گوهر است.

۶۶۱- عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «بَيْضَةُ الْيَوْمِ خَيْرٌ مِنْ دَجَاجَةِ الْعَدِي» (بَيْضَةُ: تخم مرغ):

- ۱) سرکه نقد به از حلواى نسيه.
- ۲) تخم مرغ دزد، شتر دزد می‌شود.
- ۳) گربه مسکین اگر پر داشتی، تخم گنجشک از زمین برداشتی.
- ۴) جوجه را آخر پاییز می‌شمرند.

۶۶۲- عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «مَا الدُّبَابُ وَ مَا مَرَقَّتُهُ؟»:

- ۱) این دغل دوستان که می‌بینی / مگسانند گرد شیرینی!
- ۲) ای مگس، عرصه سیمرخ نه جولانگه توست!
- ۳) صد موش را یک گربه کافی است!
- ۴) مورچه چیست تا کله پاچه‌اش چی باشد؟

■ کَمِ عِبَارَةٍ تَرْجَمَتَهَا خَطَأً لِلْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (۶۶۳-۶۶۷)

-۶۶۳

(الف) ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ و هیچ جنبنده‌ای در زمین نیست و نه هیچ پرنده‌ای که با بال‌هایش پرواز می‌کند، مگر آنکه آن‌ها [نیز] گروه‌هایی مانند شما هستند.

(ب) الطَّائِرُ الطَّنَانُ أَصْغَرُ طَائِرٍ عَلَى الْأَرْضِ، يُبْلَغُ طَوْلُهُ حَمْسَةَ سَنَتِيمِرَاتٍ: مرغ مگس، از کوچک‌ترین پرندگان بر روی زمین است، طولش به پنج سانتی‌متر می‌رسد.

(ج) هَذَا الطَّائِرُ يَطِيرُ إِلَى الْأَعْلَى وَالْأَسْفَلِ، وَ إِلَى الْيَمِينِ وَ إِلَى الشَّمَالِ، وَ إِلَى الْأَمَامِ وَ إِلَى الْخَلْفِ: این پرنده، به بالا و پایین و به راست و چپ، و به جلو و عقب در حال پرواز است.

(د) انْطِلَاقُهُ وَ تَوَقُّفُهُ السَّرِيعَانِ يُثِيرَانِ التَّعَجُّبَ: به حرکت درآمدن و ایستادن سریعش تعجب را برمی‌انگیزد.

- ۱) صفر
- ۲) واجدة
- ۳) اثنتان
- ۴) ثلاث

-۶۶۴

(الف) سَمِّيَ طَّنَانًا، لِأَنَّهُ تُحَدِثُ سُرْعَةً حَرَكَةَ جَنَاحَيْهِ طَنِينًا: طنان نامیده شده، زیرا با سرعت حرکت دو بالش، طنین ایجاد می‌کند.

(ب) إِنْ تُحَاوَلُ رُؤْيَةَ جَنَاحَيْهِ لَا تَقْدِرُ: اگر تلاش کنی بال‌ها را ببینی، نمی‌توانی.

(ج) أَ تَدْرِي لِمَاذَا لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَشَاهِدَ حَرَكَةَ جَنَاحِي الطَّائِرَةِ؟: آیا می‌دانی چرا حرکت بال‌های پرنده دیده نمی‌شود؟

(د) إِنَّهُ يَحْرُكُ جَنَاحَيْهِ ثَمَانِينَ مَرَّةً تَقْرِيبًا فِي الثَّانِيَةِ الْوَاحِدَةِ: همانا او تقریباً ۸۰ بار در یک ثانیه، بال‌هایش حرکت می‌کنند.

- ۱) واجدة
- ۲) اثنتان
- ۳) ثلاث
- ۴) أربع

-۶۶۵

(الف) لِلتَّمْسَاحِ طَرِيقَةٌ غَرِيبَةٌ فِي تَنْظِيفِ أَسْنَانِهِ: تمساح روشی شگفت‌انگیز در تمیز کردن دندان‌هایش دارد.

(ب) فَبَعْدَ أَنْ تَنَاوَلَ طَعَامَهُ، يَسْتَرِيحُ عَلَى الشَّاطِئِ: بعد از این که غذايش را می‌خورد، روی ساحل استراحت می‌کند.

(ج) يَقْتَرِبُ مِنْهُ نَوْعٌ مِنَ الطَّيُورِ بِاسْمِ الرَّقْرَاقِ: نوعی از پرندگان به نام مرغ باران به او نزدیک می‌شود.

(د) فَيَفْتَحُ التَّمْسَاحُ فَمَهُ فَيَدْخُلُ ذَلِكَ الطَّائِرُ فِيهِ: پس تمساح دهانش را باز می‌کند و آن پرنده را وارد آن می‌کند.

- ۱) واجدة
- ۲) اثنتان
- ۳) ثلاث
- ۴) أربع

-۶۶۶

(الف) كَانَ الطَّنَانُ بَيْدًا يَنْفَرُ بِقَايَا الطَّعَامِ مِنْ فَمِ التَّمْسَاحِ: مرغ مگس شروع به نوک زدن باقی‌مانده‌های غذا از دهان تمساح می‌کند.

(ب) إِذَا انْتَهَى مِنْ عَمَلِي فِي الْمَعْمَلِ، أَخْرَجُ بَفْرَجٍ: بعد از این که کارم در کارخانه به پایان رسید، با خوشحالی خارج شدم.

(ج) أَصَابَ دَوْدَةَ الْأَرْضِ شَيْءٌ قَاطِعٌ، وَ قَسَمَهَا إِلَى نِصْفَيْنِ، أَحَدَهُمَا بِلَا رَأْسٍ وَ الْآخَرَ بِلَا ذَيْلٍ: چیز برنده‌ای با کرم خاکی برخورد کرد و آن را

به دو نیمه تقسیم کرد، یکی‌شان بدون سر و دیگری بدون دم.

(د) إِنَّ هَذَيْنِ النَّصْفَيْنِ يَنْمُوَانِ لِيَصِيرَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا دَوْدَةً كَامِلَةً: این دو نیمه رشد می‌کنند تا هر کدام از آن‌ها یک کرم کامل شوند.

- ۱) واجدة
- ۲) اثنتان
- ۳) ثلاث
- ۴) أربع

-۶۶۷-

الف) السَّمَكُ الطَّائِرُ يَتَفَرُّ مِنَ الْمَاءِ بِحَرَكَةٍ مِنْ ذِيْلِهِ الْقَوِيَّ وَ يَطِيْرُ فَوْقَ سَطْحِ الْمَاءِ: ماهی پرنده با یک حرکت نیرومند از دُمش از آب بیرون می‌جهد و بالای سطح آب پرواز می‌کند.

ب) تَمَدُّ الْأَسْمَاكُ الطَّائِرَةُ زَعَانِفَهَا الْكَبِيْرَةَ الَّتِي تَعْمَلُ كَجَنَاحِيْنَ: ماهی‌های پرنده باله‌های بزرگشان را که مانند دو بال عمل می‌کنند دراز می‌کنند.

ج) يَطِيْرُ السَّمَكُ الطَّائِرُ لِيَهْرَبَ مِنْ أَعْدَائِهِ فِي الْمَاءِ: ماهی پرنده، پرواز می‌کند تا از دشمنانش در آب فرار کند.

د) يَطِيْرُ هَذَا السَّمَكُ خَمْسًا وَ أَرْبَعِيْنَ ثَانِيَةً ثُمَّ يَنْزِلُ إِلَى الْمَاءِ وَ يَدْخُلُ فِيهِ: این ماهی، ۴۵ ثانیه پرواز می‌کند سپس با فرود در آب وارد آن می‌شود.

(۱) وَاحِدَةٌ (۲) اثْنَتَانِ (۳) ثَلَاثٌ (۴) أَرْبَعٌ

■ کم عِبَارَةٌ أَخْطَاءٌ تَرْجَمَتْهَا عَلَيَّ حَدٌّ سِوَاءٍ لِلْأَسْئَلَةِ رَقْمٌ (۶۶۸-۶۷۱)

-۶۶۸-

الف) إِفْتَرَبَتْ سَيَّارَةٌ مِنِّي وَ صَدَمْتَنِي، وَلَكِنَّ سُرْعَتَهَا كَانَتْ قَلِيْلَةً: ماشینی به من نزدیک می‌شود و به من می‌زند؛ اما سرعتش کم است.
ب) طَلَبَ الْمُدْرَسُ مِنْ تَلَامِيْذِهِ كِتَابَةَ قَوَانِيْنِ الْمُرُوْرِ فِي صُحُفٍ جِدَارِيَّةٍ: معلم از همکارانش خواست قوانین راهنمایی و رانندگی را در یک روزنامه دیواری بنویسند.

ج) جَاءَ شُرْطِيٌّ مِنْ إِدَارَةِ الْمُرُوْرِ وَ شَرَحَ إِشَارَاتِ الْمُرُوْرِ فِي الْمَدْرَسَةِ: پلیسی از اداره راهنمایی و رانندگی آمد و در مدرسه علامت‌های راهنمایی و رانندگی را توضیح داد.

د) الشُّرْطِيُّ أَمَرَ الطَّلَابَ أَنْ يَعْبُرُوا مِنْ مَمَرِ الْمَشَاةِ: پلیس به دانش‌آموزان توصیه کرد از گذرگاه عابر پیاده عبور کنند.

(۱) صَفْرٌ (۲) اثْنَتَانِ (۳) ثَلَاثٌ (۴) أَرْبَعٌ

-۶۶۹-

الف) مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ مِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سُوءُ الْخُلُقِ. از خوشبختی آدمی‌زاد خوش‌اخلاقی و از بدبختی آدمی‌زاد، بداخلاقی است.

ب) إِنَّ أَحَبَّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْصَحُهُمْ لِعِبَادِهِ. قطعاً محبوب‌ترین بنده‌های خدا نزد خدا، نصیحت‌گر آن‌ها برای بنده‌اش است.

ج) «إِذَا سَأَلْتَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيْبٌ»: هرگاه بندگان من در مورد من از تو سؤال کردند، پس قطعاً من نزدیکشان هستم.

د) «يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ»: خداوند کسانی از شما را که ایمان بیاورند، می‌بخشد.

(۱) صَفْرٌ (۲) اثْنَتَانِ (۳) ثَلَاثٌ (۴) أَرْبَعٌ

-۶۷۰-

الف) «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا»: کسی که [یک] نیکی بیاورد، پس برای او ده برابر آن است.

ب) مِنْ عَلَامَاتِ الْمُؤْمِنِ الْوَرَعُ فِي الْخُلُوَّةِ، وَ الصَّدَقَةُ فِي الْفَلَةِ: از نشانه‌های مؤمن پارسایی در خلوت و صدقه دادن در هنگام ثروتمندی است.

ج) وَ أَيْضاً: الصَّبْرُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ، وَ الْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ وَ الصَّدْقُ عِنْدَ الْخَوْفِ: و همچنین: بردباری در هنگام مصیبت و شکیبایی در هنگام ناراحتی و راستگویی در هنگام ترس است.

د) يَجْرِي أَجْرُ اسْتِغْفَارِ الْوَالِدِيْنَ بَعْدَ مَوْتِهِمَا: پاداش استغفار فرزند برای پدر و مادر بعد از مرگشان جاری خواهد شد.

(۱) صَفْرٌ (۲) اثْنَتَانِ (۳) ثَلَاثٌ (۴) أَرْبَعٌ

-۶۷۱-

الف) خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ زَائِدٌ ثَلَاثَةٌ وَ عِشْرِيْنَ يُسَاوِيْ ثَمَانِيَةً وَ تِسْعِيْنَ: پنجاه و هفت به اضافه بیست و سه مساوی است با هشتاد.

ب) الْيَوْمَ الثَّانِي مِنْ أَيَّامِ الْأَسْبُوعِ يَوْمَ الْأَحَدِ: روز دوم از روزهای هفته روز دوشنبه است.

ج) الْفَصْلُ الرَّابِعُ فِي السَّنَةِ الْإِبْرَانِيَّةِ فَصْلُ الشِّتَاءِ: فصل چهارم در سال ایرانی، فصل بهار است.

د) يَأْخُذُ الْفَائِزُ الْأَوَّلُ جَائِزَةً ذَهَبِيَّةً وَ الْفَائِزُ الثَّانِي جَائِزَةً فَصِيَّةً: برنده اول جایزه‌ای طلائی و برنده دوم جایزه‌ای نقره‌ای گرفت.

(۱) صَفْرٌ (۲) اثْنَتَانِ (۳) ثَلَاثٌ (۴) أَرْبَعٌ

■ عَيْنِ عِبَارَةٍ أَخْطَاءُ تَرْجَمَتِهَا أَكْثَرُ لِلسُّئِلَةِ التَّالِيَةِ (۶۷۲-۶۷۶)

-۶۷۲

- ۱ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴾ : ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا چیزی را می‌گویید که انجام نمی‌دهید؟
- ۲ ﴿ وَاعْمَلُوا صَالِحاً إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴾ : و کار نیکو انجام دادید، قطعاً من به آنچه انجام می‌دهید آگاه‌تر هستم.
- ۳ ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ : پروردگارا، من را همراه قوم ستمکاران قرار نمی‌دهی.
- ۴ ﴿ عَمَلٌ لَدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا ﴾ : برای دنیایت چنان کار کن گویی که تو همیشه زندگی می‌کنی و برای آخرت چنان کار کن گویی که تو امروز می‌میری.

-۶۷۳

- ۱ أَنْظُرْ إِلَىٰ مَا قَالَ وَ لَا تَنْظُرْ إِلَىٰ مَنْ قَالَ: به آنچه گفته است نمی‌نگرم و به آن‌که گفته است می‌نگرم.
- ۲ مَنْ زَرَعَ الْعُدُونَ حَصَدَ الْخُسْرَانَ: هرکس دشمنی کاشت، زیان درو کرد.
- ۳ ﴿ وَ مَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾ : و خداوند به آن‌ها ظلم نمی‌کند، اما آن‌ها به خودشان ظلم می‌کردند.
- ۴ ﴿ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَ ادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ﴾ : از در نخست وارد نشدید، و از درهای مختلف وارد شدید.

-۶۷۴

- ۱ أَلَكَلَامِ كَالدَّوَاءِ، قَلِيلُهُ يُنْفَعُ وَ كَثِيرُهُ قَاتِلٌ: سخن مانند داروست، اندکش شفا می‌دهد و بسیارش گشنده است.
- ۲ إِذَا قَدَرْتَ عَلَىٰ عَدُوِّكَ، فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ: هرگاه بر دشمنت قدرت یافتی، بخشیدن او را شکرانه قدرت یافتن بر او قرار می‌دهی.
- ۳ لِلشَّمْسِ جَذْوَةٌ مُسْتَعْرَبَةٌ، فِيهَا ضِيَاءٌ مُنْتَشِرٌ: خورشید پاره آتش نورانی دارد، در آن گرمای پخش شده است.
- ۴ الْفُسْتَانُ مِنَ الْمَلَابِسِ النَّسَائِيَةِ ذَاتِ الْأَلْوَانِ الْمُخْتَلِفَةِ: فُستان از لباس‌های زنانه دارای رنگ‌های مختلف است.

-۶۷۵

- ۱ ﴿ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحاً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ﴾: کسی که به خدا و روز آخرت ایمان بیاورد و کار نیک انجام دهد، برای آنان پاداششان نزد پروردگارشان است.
- ۲ ﴿ رَبَّنَا أفرِعْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا ﴾: پروردگارا، بر من صبر عطا کن و قدم‌هایم را استوار کن.
- ۳ ﴿ أَحَلَّلْ عَقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴾: گره از زبانیم بگشا [تا] سخنم را بفهمند.
- ۴ أَقَلُّ مِنْ ثَمَانِينَ فِي الْمِئَةِ مِنْ مَوْجُودَاتِ الْعَالَمِ طَبِيبٌ: بیشتر از بیست درصد موجودات دنیا، حشرات هستند.

-۶۷۶

- ۱ الْعَرَبِيَّةُ لَعْنَةُ عَالَمِيَّةٌ فِي مَنْظَمَةِ الْأُمَمِ الْمُتَّجِدَةِ: عربی، زبانی علمی در سازمان ملل متحد است.
- ۲ أَرَادَ مُسَافِرٌ تَسْلِيمَ نَقُودِهِ إِلَىٰ شَخْصٍ آمِنٍ: مسافری می‌خواست پولش را به شخص امانتداری بدهد.
- ۳ أَلْجَامِعَةُ مَرْكَزٌ لِلتَّعْلِيمِ الْعَالِي يَتَخَرَّجُ مِنْهُ الطُّلَّابُ: جامعه، مرکزی برای آموزش گران‌بها است که دانشجویان از آن فارغ‌التحصیل می‌شوند.
- ۴ كَانَ الْفَاضِي يَكْدِبُ فِي قَضِيَّةِ النُّقُودِ: قاضی در قضیه پول‌ها دروغ گفت.

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدِقَّةٍ ثُمَّ كَمِّلِ الْفَرَاغَاتِ بِمَا يَنَابِسُ:

في قديم الزمان كان يعيش في بلد جميل تاجر غني له ثلاث بنات. كانت البنت الصغرى أجملهن. كانت كل من الأختين الكبيرتين ..... (۶۷۷).....
 أنفسهما كثيراً و كانتا مختلفتين. في أحد الأيام عاد الأب إلى المنزل و هو حزين، و عندما سألته بناته، قال: ..... (۶۷۸)..... أموالي كلها و أصبحت
 مسكيناً، يجب علينا أن ننزل هذا المنزل الجميل و ..... (۶۷۹)..... أحد الأكوخ في الزيف. غضبت البناتان الكبيرتان: كيف نقضي أوقاتنا في الزيف
 طول النهار؟ أما الصغرى قالت: ما أجمل العيش في الزيف بين البساتين و الأزهار. كانت الصغرى ..... (۶۸۰)..... من العيش في الزيف، أما أختاها
 كانتا ..... (۶۸۱)..... دائماً من حياتهما المرة في القرية.

-۶۷۷

۱) تُطْعِمُ (۲) تُحِبُّ (۳) تُنِيرُ (۴) تُبَدِّلُ

-۶۷۸

۱) عَاقِبْتُ (۲) أَنْزَلْتُ (۳) فَقَدْتُ (۴) وَجَدْتُ

-۶۷۹

۱) نَسَكَنُ (۲) نُنَظِّفُ (۳) نُكْرِمُ (۴) نُعَرِّفُ

-٦٨٠

(١) حَزِينَةٌ (٢) بَاكِيَةٌ (٣) نَادِمَةٌ (٤) مَسْرُورَةٌ

-٦٨١

(١) تَضْحَكَانِ (٢) تَشْكُوَانِ (٣) تُسَلِّمَانِ (٤) تُشَجَعَانِ

خارج ٩٦

■ إِفْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدِقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ بِمَا يَنَاسِبُ النَّصَّ (٦٨٢-٦٨٥)

أ تَعْلَمُ أَنَّ لِلتَّمْسَاحِ صَدِيقًا مَخْلُصًا مِنَ الطَّيُورِ، حَيْثُ نَرَى بَيْنَهُمَا تَعَامُلًا عَجِيبًا فَكَثِيرًا مَا نَشَاهِدُ التَّمْسَاحَ قَدْ فَتَحَ فَكَّيْهِ الْوَاسِعِينَ وَ أَقْبَلَ (جلو آمد) الطَّائِرَ وَ دَخَلَ فِي فَمِهِ بِكُلِّ طَمَآنِيَةٍ لِيَجْمَعَ بِمِنْقَارِهِ كُلَّ مَا عَلِقَ بَيْنَ أَسْنَانِ ذَلِكَ الْخَيَوَانِ مِنَ الطَّعَامِ! لَذا فَقدَ أُنِسَ كُلُّ مِنْهُمَا الْآخَرَ وَ اسْتَحْكَمَتْ بَيْنَهُمَا أَسْبَابُ الصَّدَاقَةِ حَتَّى أَنَّكَ تَرَى الطَّائِرَ يَدْخُلُ فَمَ التَّمْسَاحِ وَ كَأَنَّهُ يَدْخُلُ بَيْتَهُ! هُنَاكَ خِدْمَةٌ أُخْرَى يَقْدِّمُهَا هَذَا الطَّائِرُ لِلتَّمْسَاحِ، فَهُوَ يَتَّبِعُ (دنبال می کند) التَّمْسَاحَ فِي رَحَلَاتِهَا (سفرها) لِطَلَبِ الْقَوْتِ، فَإِذَا شَاهَدَ صَيْدًا أَوْ خَطَرًا، أَسْرَعَ إِلَى إِنْذَارِ (هشدار دادن) التَّمْسَاحِ بِإِيجَادِ صَوْتٍ يَدْرِكُ الْخَيَوَانَ مَغْنَاهُ، فَيُسْرِعُ إِلَى الْإِبتِعَادِ أَوْ إِلَى اتِّخَاذِ الْحِيلَةِ (چاره) الْمُنَاسِبَةِ لِاصْطِيَادِ (= صيد) طَعْمَتِهِ!

-٦٨٢- عَيِّنِ الصَّحِيحَ:

(١) يَخْشَى الطَّائِرُ مِنَ التَّمْسَاحِ، وَ لَا يَقْتَرِبُ مِنْهُ أَبَدًا

(٢) مِنْ أَسْبَابِ الْمَوَدَّةِ، الشُّعُورُ بِاِحْتِيَاجِ الْوَاحِدِ إِلَى الْآخَرِ!

(٣) يَصُوتُ التَّمْسَاحُ صَوْتًا عِنْدَ الشُّعُورِ بِالْخَطَرِ، فَيَفِرُّ الطَّائِرُ مِنَ الْخَطَرِ!

(٤) الْفَائِدَةُ الْمُهَيِّمَةُ لِلطَّائِرِ هِيَ إِزَالَةُ الْجَرَائِمِ (ميكروبها) مِنْ فَمِ التَّمْسَاحِ بَعْدَ دُخُولِهِ فِيهِ!

-٦٨٣- عَيِّنِ الصَّحِيحَ لِلْفَرَاغِ: يَلَازِمُ الطَّائِرُ التَّمْسَاحَ فِي السَّفَرَاتِ لِمَا ...

(١) إِنْذَارِ التَّمْسَاحِ! (٢) أَنَّهُ مُوَيْسَةٌ وَ زَفِيفَةٌ (٣) الْحُصُولِ عَلَى الطَّعَامِ! (٤) تَنْظِيفِ فَمِ التَّمْسَاحِ!

-٦٨٤- مَتَى يَدْخُلُ الطَّائِرُ فَمَ التَّمْسَاحِ؟

(١) قَبْلَ أَكْلِ الطَّعْمَةِ! (٢) حِينَ يَشْعُرُ التَّمْسَاحُ بِالْخَطَرِ! (٣) بَعْدَ اصْطِيَادِ الطَّعْمَةِ! (٤) حِينَ أَكَلَ التَّمْسَاحُ طَعَامَهُ!

-٦٨٥- عَيِّنِ الْأَصْحَ فِي تَوْصِيفِ «طَائِرِ» النَّصِّ؟

(١) نَظِيفٌ وَ نَذِيرٌ! (٢) مُوَيْسٌ وَ شَاهِدٌ! (٣) مُنْذِرٌ وَ مُتَنَطِّفٌ! (٤) صَدِيقٌ وَ مَأْكُولٌ!

تستهای قواعد

■ عَيِّنِ الصَّحِيحَ عَنِ جَوَابِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ رَقْمَ (٦٨٦-٧١٤)

-٦٨٦- عَيِّنِ الْخَطَأَ:

(١) تَفَكَّرُوا فِي الْخَلْقِ وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي الْخَالِقِ: عَدَدَ فِعْلِ النَّهْيِ وَ الْأَمْرِ عَلَى حَدِّ سِوَاءِ.

(٢) مَنْ يَتَفَكَّرُ فِي خَلْقِ اللَّهِ، يَشَاهِدُ قُدْرَةَ اللَّهِ: «يُشَاهِدُ» فِعْلُ الشَّرْطِ وَ جَوَابُهُ.

(٣) يَطِيرُ إِلَى الْأَعْلَى وَ الْأَسْفَلِ، وَ انْطِلَاقُهُ وَ تَوَقُّفُهُ السَّرِيعَانِ يُثِيرَانِ التَّعْجَبَ: عَدَدَ أَسْمَاءِ التَّفْضِيلِ وَ الْأَفْعَالِ عَلَى حَدِّ سِوَاءِ.

(٤) سَمِّيَ طَائِرًا، لِأَنَّهُ يُحَدِّثُ طَنِينًا بِسَبَبِ سُرْعَةِ حَرَكَتِهِ جَنَاحِيهِ: عَدَدَ الْأَفْعَالِ الْمَعْلُومِ وَ الْمَجْهُولِ عَلَى حَدِّ سِوَاءِ.

-٦٨٧- كَمْ عِبَارَةً جَاءَ فِيهَا جَوَابُ الشَّرْطِ بِصِيغَةِ الْمُضَارِعِ؟

الف) إِنْ تُحَاوَلُ رُؤْيَةَ جَنَاحِيهِ لَا تَقْدِرُ. (ب) بَعْدَ أَنْ يَتَنَاوَلَ طَعَامَهُ، يَسْتَرِبُّ عَلَى الشَّاطِئِ.

ج) يَقْتَرِبُ مِنْهُ نَوْعٌ مِنَ الطَّيُورِ بِاسْمِ الرَّفْرَاقِ. (د) إِذَا يَنْتَهِي مِنْ عَمَلِهِ، يَخْرُجُ بِسَلَامَةٍ.

(١) صفر (٢) وَاحِدَةٌ (٣) اثْنَتَانِ (٤) ثَلَاث

-٦٨٨- عَيِّنِ الصَّحِيحَ:

(١) إِذَا أَصَابَ دَوْدَةُ الْأَرْضِ شَيْءٌ قَاطِعٌ، وَ قَسَمَهَا إِلَى نِصْفَيْنِ فَإِنَّ هَذَيْنِ التَّنْصِيفَيْنِ يُتَمَوَّنَانِ: الْجَمْلَةُ شَرْطِيَّةٌ وَ اسْمُ فَاعِلِهَا وَقَعَ صِفَةٌ لِلْفَاعِلِ.

(٢) السَّمَكُ الطَّائِرُ يَقْفِرُ مِنَ الْمَاءِ بِحَرَكَتِهِ مِنْ ذَيْلِهِ الْقَوِيِّ وَ يَطِيرُ فَوْقَ سَطْحِ الْمَاءِ: فِيهَا أَرْبَعَةٌ مِنَ الْجَزَائِرِ وَ الْمَجْرُورِ.

(٣) يَطِيرُ هَذَا السَّمَكُ خَمْسًا وَ أَرْبَعِينَ ثَانِيَةً ثُمَّ يَنْزِلُ إِلَى الْمَاءِ وَ يَدْخُلُ فِيهِ: «يَنْزِلُ» جَوَابُ الشَّرْطِ.

(٤) نَقَارَ الْخَشَبِ يَنْقُرُ جَذْعَ الشَّجَرَةِ بِمِنْقَارِهِ عَشْرَ مَرَّاتٍ فِي الثَّانِيَةِ عَلَى الْأَقْلَى: عَدَدُ اسْمِ التَّفْضِيلِ رُبْعُ الْجَزَائِرِ وَ الْمَجْرُورِ.

٦٨٩- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (١) هَذِهِ السَّرْعَةُ لَا تَضُرُّ دِمَاعَهُ الصَّغِيرَ بِسَبَبِ وُجُودِ عَضُوبٍ فِي رَأْسِهِ لِذَفْعِ الصَّرْبَاتِ: الصَّفَةُ خُمُسُ الْمُضَافِ إِلَيْهِ.
 (٢) لِسَانُ الطَّائِرِ يَدُورُ دَاخِلَ جُمُوعَتِهِ: «يَدُورُ» فَعَلَ الشَّرْطِ.
 (٣) السَّنَجَابُ الطَّائِرُ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَطِيرَ أَكْثَرَ مِنْ مِئَةٍ وَخَمْسِينَ قَدَمًا فِي قَفْزَةٍ وَاحِدَةٍ: «يَطِيرُ» فَعَلَ الشَّرْطِ.
 (٤) نَضَعُ هَذِهِ الْحَيَّةَ ذَنْبَهَا فِي الرَّمْلِ، ثُمَّ تَقِفُ كَالْعَصَا، فَإِذَا وَقَفَ طَيْرٌ عَلَيْهَا تَصِيدُهُ: جَاءَ فَعَلَ الشَّرْطِ وَ جَوَابُهُ بِصِيغَةِ الْمُضَارِعِ.

٦٩٠- كَمْ عِبَارَةٌ فِيهَا فَعَلَ الشَّرْطِ؟

- (الف) مَنْ يُفَكِّرُ قَبْلَ الْكَلَامِ، يَسْلَمُ مِنَ الْخَطَا غَالِبًا!
 (ج) مَنْ يُحَاوِلُ كَثِيرًا، يَصِلُ إِلَى هَدَفِهِ!
 (ب) ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾!
 (د) مَنْ تَكَلَّمَ مَعَكَ وَأَعْطَاكَ الْكِتَابَ مَسْئُولٌ عَنِ الْمَكْتَبَةِ!
 (١) وَاحِدَةٌ (٢) اثْنَتَانِ (٣) ثَلَاثُ (٤) أَرْبَعُ

٦٩١- أَيُّ عِبَارَةٍ لَيْسَ فِيهَا أَسْلُوبُ الشَّرْطِ؟

- (١) مَا تَزْرَعُ فِي الدُّنْيَا، تَحْضُدُ فِي الْآخِرَةِ!
 (٣) مَنْ قُلَّتْ فِي الْمَدْرَسَةِ أَنْ يَدْرُسَ جَدِّدًا!
 (٢) مَا فَعَلْتَ مِنَ الْخَيْرَاتِ، وَجَدْتَهَا ذَخِيرَةً لِآخِرَتِكَ!
 (٤) مَنْ حَفَرَ بِنْرًا لِأَخِيهِ وَقَعَ فِيهَا!

٦٩٢- كَمْ عِبَارَةٌ لَيْسَ فِيهَا أَسْلُوبُ الشَّرْطِ؟

- (الف) إِنْ تَزْرَعُ خَيْرًا، تَحْضُدُ سُرورًا!
 (ج) مَنْ نَصَحَ الْمُعَلِّمُ فِي الصَّفِّ حِينَ ضَحِكَ التَّلَامِيذُ!
 (ب) إِنْ صَبَرْتَ، حَصَلَتْ عَلَيَّ النَّجَاحُ فِي حَيَاتِكَ!
 (د) مَنْ ذَهَبَ إِلَى الْمُعَلِّمِ وَشَرَحَ لَهُ الْقَضِيَّةَ!
 (١) وَاحِدَةٌ (٢) اثْنَتَانِ (٣) ثَلَاثُ (٤) أَرْبَعُ

٦٩٣- كَمْ عِبَارَةٌ لَيْسَ لِجَوَابِ شَرْطِهَا مَفْعُولٌ؟

- (الف) ﴿وَمَا تَقْدَمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ﴾.
 (ج) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾.
 (ب) ﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾.
 (د) مَا تَعْمَلُ الْيَوْمَ تَحْضُدُهُ عَدَا!
 (١) ثَلَاثُ (٢) وَاحِدَةٌ (٣) اثْنَتَانِ (٤) صَفْرُ

٦٩٤- كَمْ عِبَارَةٌ فِيهَا جَوَابُ الشَّرْطِ مَجْهُولٌ؟

- (الف) مَنْ طَرَحَ سُؤَالَ صَعْبًا طُلِبَ مِنْهُ جَوَابُهُ!
 (ج) مَا يُفَكِّرُ الطَّلَابُ حَوْلَهُ يُكْتَبُ عَلَيْهِ السَّبُورَةُ!
 (ب) إِنْ تَوَاصَعْتَ لِلْمُعَلِّمِ عَظَمَتَ سَأْنِكَ!
 (د) مَنْ يَتَأَمَّلُ يَسْلَمُ مِنَ الْخَطَا!
 (١) صَفْرُ (٢) وَاحِدَةٌ (٣) اثْنَتَانِ (٤) ثَلَاثُ

٦٩٥- كَمْ عِبَارَةٌ جَاءَ فِيهَا جَوَابُ الشَّرْطِ بِصِيغَةِ الْمَاضِي؟

- (الف) ﴿مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾.
 (ج) النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا.
 (ب) مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، فَلَهُ أَجْرٌ مِنْ عَمَلٍ بِهِ، لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ.
 (د) إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.
 (١) وَاحِدَةٌ (٢) اثْنَتَانِ (٣) ثَلَاثُ (٤) أَرْبَعُ

٦٩٦- كَمْ عِبَارَةٌ لَيْسَ فِيهَا إِسْمُ الْفَاعِلِ؟

- (الف) ﴿مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾.
 (ج) النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا.
 (ب) مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، فَلَهُ أَجْرٌ مِنْ عَمَلٍ بِهِ، لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ.
 (د) إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.
 (١) وَاحِدَةٌ (٢) اثْنَتَانِ (٣) ثَلَاثُ (٤) أَرْبَعُ

٦٩٧- كَمْ عِبَارَةٌ جَاءَ فِيهَا جَمْعُ التَّكْسِيرِ؟

- (الف) ﴿مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾.
 (ج) النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا.
 (ب) مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، فَلَهُ أَجْرٌ مِنْ عَمَلٍ بِهِ، لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ.
 (د) إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.
 (١) وَاحِدَةٌ (٢) اثْنَتَانِ (٣) ثَلَاثُ (٤) أَرْبَعُ

٦٩٨- أَيُّ عِبَارَةٍ جَاءَ فِيهَا «الْجَارُّ وَالْمَجْرُورُ» أَكْثَرُ؟

- (١) ﴿مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾.
 (٣) النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا.
 (٢) مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا، فَلَهُ أَجْرٌ مِنْ عَمَلٍ بِهِ، لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ.
 (٤) إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.

٦٩٩- كم عبارة جاء فيها جواب الشرط بصيغة المضارع؟

- (الف) ما نعمل من الحسنات في حياتنا نجد ثمرتها في الآخرة!
(ب) من علم علماً، فله أجر من عمل به.
(ج) الناس أعداء ما جهلوا.
(د) من يدرس يتجح في دروسه!

(١) واحدة (٢) اثنتان (٣) ثلاث (٤) أربع

٧٠٠- كم عبارة جاء فيها ليعمل الشرط و جواب الشرط المفعول؟

- (الف) ﴿وَمَا تَعْلَمُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ﴾.
(ب) ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ، أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ﴾.
(ج) ﴿إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾.
(د) مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ، أَجَابَ فِي كِبَرِهِ.

(١) واحدة (٢) اثنتان (٣) ثلاث (٤) أربع

٧٠١- كم خطأ في التحليل الصرفي أو المحلل الإعرابي للكلمات التي تحتها خط: «تعال نذهب إلى الملعب لمشاهدة مباراة كرة القدم بين فريق الصداقة والسعادة: أُنذِرُ ذلك»

- (الف) الملعب: اسم، مفرد، اسم المفعول / إلى الملعب: جارٌ و مجرور. (ب) مشاهدة: اسم، مؤنث، اسم المفعول / لمشاهدة: موصوف و صفت.
(ج) الصداقة: مؤنث، مفرد، اسم المبالغة / مضاف إليه.
(د) أُنذِرُ: فعلٌ مضارعٌ، متكلم وحده، مزيدٌ من باب تفاعل.

(١) ثلاثة (٢) أربعة (٣) خمسة (٤) ستة

٧٠٢- كم خطأ في التحليل الصرفي أو المحلل الإعرابي للكلمات التي تحتها خط: «أنظر، هجمته قوية من جانب لاجب فريق الصداقة. يعجبني جداً حارس مرمى فريق السعادة»

- (الف) أنظر: فعلٌ، متكلم وحده، معلوم.
(ب) قوية: مفرد، اسم، مؤنث / صفة.
(ج) يعجب: فعلٌ مضارعٌ، مفرد مذكر غائب، من باب إفعال.
(د) حارس: اسم الفاعل، مذكر / فاعلٌ لفعل «يعجب».

(١) صفر (٢) واحد (٣) اثنان (٤) ثلاثة

٧٠٣- كم عبارة عن الكلمات التي تحتها خط: «تسقط أسنان سمك الفريش دائماً و تنمو أسنان جديدة مكانها. و في بعض أنواعه تنمو آلاف الأسنان في سنة واحدة».

- (الف) تسقط: فعلٌ، مضارعٌ، مزيدٌ ثلاثيٌ من باب إفعال، معلومٌ، متعدٌ / الجملة فعليته.
(ب) أسنان: اسمٌ، جمع التوكسير، مفردة: سنة / فاعلٌ و مرفوعٌ بالواو.
(ج) جديدة: اسمٌ، مفردٌ، مؤنثٌ / صفةٌ لـ «أسنان» و مرفوعٌ

- (د) أنواع: اسمٌ، جمع التوكسير، مفردة: نوع / مضافٌ إليه و مجرورٌ بالكسرة

(١) صفر (٢) واحدة (٣) اثنتان (٤) ثلاث

٧٠٤- كم عبارة خطأ عن الكلمات التي تحتها خط: «يعد الحوت الأزرق أكبر الكائنات الحية في العالم. يبلغ طوله ثلاثين متراً و وزنه مئة و سبعين طناً تقريباً».

- (الف) يعد: فعلٌ، مضارعٌ، مجردٌ ثلاثيٌ، معلومٌ، متعدٌ / الجملة فعليته؛ فاعله: الحوت.

- (ب) الأزرق: اسمٌ، مفردٌ، مذكرٌ، اسم التفضيل / صفةٌ لـ «الحوت»

- (ج) أكبر: اسمٌ، مفردٌ، جمعه: كباير، مذكرٌ، اسم التفضيل

- (د) العالم: اسمٌ، مفردٌ، مذكرٌ، اسم الفاعل / مجرورٌ بحرف الجر؛ في العالم: جارٌ و مجرورٌ.

(١) واحدة (٢) اثنتان (٣) ثلاث (٤) أربع

٧٠٥- عيّن الصحيح عن المفردات التي تحتها خط: «التمساح لا يبيكي عند أكل فريسته، بل عندما يأكل فريسة أكبر من فمه، تفرز عيونته سائلاً كأنه دموع».

- (١) التمساح: اسمٌ، مفردٌ، مذكرٌ، مبتدأٌ و مرفوعٌ بالضمّة.
(٢) لا يبيكي: فعلٌ مضارعٌ، للتهي، مجردٌ ثلاثيٌ / خبرٌ

- (٣) فريسة: اسمٌ، جمع التوكسير، مؤنث / صفةٌ
(٤) سائلاً: اسمٌ، مفردٌ، مذكرٌ، اسم المبالغة / مفعولٌ

٧٠٦- عيّن الخطأ عن المفردات التي تحتها خط: «لهجات نوع واحد من الطيور تختلف من منطقة إلى منطقة أخرى».

- (١) الطيور: اسمٌ، جمع التوكسير، مفردة: طائر، اسم الفاعل / مجرورٌ بحرف الجر
(٢) تختلف: فعلٌ، مضارعٌ، مزيدٌ ثلاثيٌ من باب افتعال، معلومٌ، لازمٌ / خبرٌ

- (٣) أخرى: اسمٌ، مفردٌ، مذكرٌ، اسم الفاعل / صفةٌ
(٤) منطقة: اسمٌ، مفردٌ، مؤنثٌ، جمعه: مناطق / مجرورٌ بحرف الجر

٧٠٧- كم عبارة خطأ عن المفردات التي تحتها خط «يقدّر العلماء أنواع الكائنات الحية في بحار العالم بالملايين».

(الف) العالم: اسم، مفرد، مذكر / مضاف إليه و مجرور بالكسرة

(ب) يقدّر: فعل، مضارع، مزيد ثلاثي من باب تفعل، مجهول / الجملة فعلية، نائب فاعله: العلماء

(ج) العلماء: اسم، جمع التذكير، مذكّر / نائب الفاعل و مرفوع بالضمة

(د) الحية: اسم، مفرد، مؤنث / صفة لـ «الكائنات»

(١) واحدة (٢) اثنتان (٣) ثلاث (٤) أربع

٧٠٨- كم خطأ في التحليل الصرفي أو المحل الإعرابي للكلمات التالية؟ «أكتب جواباً قصيراً حسب نصّ الدرس».

(الف) أكتب: فعل أمر، مفرد مذكر مخاطب، مجرد ثلاثي، متعد، معلوم.

(ب) جواباً: اسم، مفرد، مذكر / مفعول.

(ج) قصيراً: اسم، مفرد، مذكر / صفة.

(د) حسب: فعل ماضٍ، مفرد مذكر غائب، فعل معلوم، مجرد ثلاثي، فاعله «نص».

(١) خمسة (٢) ستة (٣) سبعة (٤) صفر

٧٠٩- كم خطأ في التحليل الصرفي و المحل الإعرابي للكلمات التالية؟ «قال الإمام علي عليه السلام: «العالم حيّ وإن كان ميتاً»

(الف) قال: فعل ماضٍ، مفرد مذكر غائب، مجرد ثلاثي، لازم، معلوم. (ب) الإمام: اسم، مذكر، اسم المبالغة، مفرد / مفعول.

(ج) العالم: مفرد، مذكر، اسم المبالغة، مبتدأ.

(د) حيّ: اسم، مفرد، مذكر / صفة.

(١) خمسة (٢) سبعة (٣) ثلاثة (٤) اثنان

٧١٠- كم خطأ في التحليل الصرفي للكلمات التالية؟ «قم عن مجلسك لأبيك و معلّمك، وإن كنت أميراً».

(الف) مجلس: اسم، مفرد، مذكر، اسم المفعول / عن مجلس: موصوف و صفة.

(ب) معلّم: مفرد، مذكر، اسم المفعول.

(ج) إن: ادات شرط.

(د) أمير: اسم، مذكر، جمع التذكير.

(١) اثنان (٢) ثلاثة (٣) أربعة (٤) خمسة

٧١١- كم خطأ في التحليل الصرفي للكلمات التالية؟ «وما تقدّموا لأنفسكم من خير تجدوه عند الله ﴿﴾ إن تنصروا الله ينصركم و يثبت أقدامكم ﴿﴾».

(الف) تقدّموا: جواب الشرط، فعل، جمع مذكر مخاطب، مزيد من باب تفعل.

(ب) تجدوا: فعل الشرط، فعل مضارع، جمع مذكر مخاطب، مزيد من باب إفعال.

(ج) تنصروا: فعل أمر، جمع مذكر مخاطب، مجرد ثلاثي، معلوم، متعد.

(د) ينصّر: فعل مضارع، جمع مذكر غائب، جواب الشرط، مجهول.

(١) ستة (٢) سبعة (٣) ثمانية (٤) تسعة

٧١٢- عيّن الخطأ عن الكلمات التالية:

(١) الإنقاذ: اسم، مفرد، مذكر، مصدر من باب مفاعلة.

(٢) انسحب: فعل ماضٍ، من باب انفعال، لازم، معلوم.

(٣) لا يبتعد: فعل النفي، مفرد مذكر غائب، مزيد ثلاثي من باب افتعال، معلوم.

(٤) لا تنسحب: فعل النفي، معلوم، مزيد ثلاثي من باب انفعال، لازم.

٧١٣- عيّن الخطأ عن الكلمات التالية:

(١) يستخدّم: فعل مضارع، مفرد مذكر غائب، من باب استفعال، ثلاثي مزيد.

(٢) الاستخدّام: مصدر باب «استفعال»، اسم، مفرد، مذكر.

(٣) جالس: فعل أمر، من باب مفاعلة، مفرد مذكر مخاطب، متعد، معلوم.

(٤) المجالسة: مصدر باب «مفاعلة»، اسم، مؤنث، مفرد.

٧١٤- كم خطأ في التحليل الصرفي للكلمات التالية؟

(الف) لا تتذكّر: فعل النفي، مفرد مذكر مخاطب، لازم، معلوم.

(ب) تعایش: فعل أمر، مفرد مذكر مخاطب، معلوم، مزيد ثلاثي من باب تفاعل.

(ج) تعایش: فعل ماضٍ، مفرد مذكر غائب، معلوم، مزيد ثلاثي من باب تفاعل.

(د) التعایش: اسم، مفرد، مذكر، مصدر من باب تفاعل.

(١) اثنان (٢) ثلاثة (٣) سبعة (٤) ستة

ترجمه عبارت‌ها:

- (الف) کتاب‌ها، باغ‌های دانشمندان هستند.
 (ب) میوه (و حاصل) عقل، مدارا کردن با مردم است.
 (ج) زکات دانش، نثر دادن آن است.
 (د) زیبایی انسان، فصاحت زبانش است.
 در مورد کلمات عبارت زیر، درست را مشخص کن.

۲ ۶۴۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) ماضی ← مضارع / نفی ← مثبت (فعل نفی، همراه «لا» میاد). (۳) اسم التفضیل ← اسم المبالغه / مبتدا ← خبر.
 (۴) مفرد ← جمع التکسیر / صفت ← مضاف‌الیه.

ترجمه عبارت: همانا خداوند نیکوکاران را اجابت می‌کند/ پروردگار ما پوشانندهٔ عیب‌هاست.

در مورد کلمات عبارت زیر، درست را مشخص کن.

۲ ۶۴۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) اسم المفعول ← اسم الفاعل (بر وزن فاعل اومده) / فاعل ← خبر.
 (۳) جمع التکسیر ← مفرد (توجه کنین! خودش مفرده، پس مفردش نمی‌شه عالم) / اسم التفضیل ← اسم المبالغه.
 (۴) مفردۀ غیبیة ← مفردۀ: غیب / مضاف ← مضاف‌الیه.

ترجمه عبارت: خداوند پوشانندهٔ هر معیوبی است/ پیامبر بسیاری از غیب‌ها نیست.

در مورد کلمات عبارت زیر، اشتباه را مشخص کن.

۱ ۶۴۳

فعل ماضی ← اسم التفضیل / مفرد مذکر غایب ← مفرد، مذکر.

در کل، فعل نیست بلکه اسم.

ترجمه عبارت: بهترین آفرینندگان برای مردم زیبایی را آفرید و او آمرزندهٔ خطاهاست.

در مورد کلمات عبارت زیر، اشتباه را مشخص کن.

۴ ۶۴۴

مُفْرَدَةٌ ذَنْبٌ ← مفْرَدَةٌ ذَنْبٌ؛ ذَنْبٌ یعنی «دُم حیوانات»، جمعش میشه أَذْنَابٌ. / صفت ← مضاف‌الیه.

ترجمه عبارت: ای سریعترین حسابگران! ای بسیار بخشایندهٔ گناهان!

معنی چند واژه اشتباه است؟

۱ ۶۴۵

بررسی واژه‌های اشتباه:

(أَسْتَرِيحُ: استراحت می‌کنم؛ فعل مضارع، متکلم وحده)، (الْتَسِيحُ: بافت)، (يُسَجِّلُ: ثبت می‌کند؛ فعل مضارع) عبارتی را مشخص کن که تمام واژه‌هایش درست ترجمه نشده‌اند.

۴ ۶۴۶

بررسی گزینه: (۴) تَبَّتْ: استوار ساخت؛ فعل ماضی، مفرد مذکر غایب / يَحْرَقُ: می‌سوزاند؛ فعل مضارع

عبارتی را مشخص کن که معنی درست واژگان زیر را در بر دارد:

۳ ۶۴۷

بررسی واژه‌ها: الرَّقْزاقُ: مرغ باران / أَلْفَمُ: دهان؛ جمع آن: أَفْواه / أَنْتَهَى: به پایان رسید؛ فعل ماضی / أَحَدْتُتُمُ: ایجاد کردید؛ فعل مضارع، متعدی؛ جمع مذکر مخاطب / الْجَنَاحُ: بال، جمع آن: أَلْجَنَاحُ / الْأُمَّمُ: گروه‌ها؛ ملت‌ها؛ مفرد آن: الْأُمَّةُ

درست‌ترین گزینه را در ترجمه سؤالات (۶۴۸-۶۵۴) مشخص کن.**بررسی گزینه‌ها:**

۳ ۶۴۸

ما: هرچه، آنچه؛ از ادوات شرط است. (ردگزینه‌های ۱ و ۲)

خَيْرٌ: خوبی؛ مفرد است (ردگزینه‌های ۱ و ۲)

تَقَدَّمُوا: پیشاپیش بفرستید؛ مضارع التزامی، جمع مذکر مخاطب (ردگزینه‌های ۱ و ۴)

تَجَدَّوْا: می‌یابید؛ مضارع اخباری، جمع مذکر مخاطب (ردگزینه‌های ۲ و ۴)

«پیشاپیش» در ترجمهٔ فارسی نیامده است (ردگزینهٔ ۴)

بررسی گزینه‌ها:

۱ ۶۴۹

جاءت: آمده است. فعل ماضی و معلوم (ردگزینه‌های ۲ و ۴)

كُتِبْنَا الْأَخْلَاقِيَّةَ: کتاب‌های اخلاقی ما؛ ترکیب (موصوف + مضاف‌الیه + صفت) (ردگزینه‌های ۲ و ۴)

مَنْ: هرکس، هرکه؛ از ادوات شرط است. (ردگزینه‌های ۳ و ۴)

در ضمن، سَأَلَ چون جواب شرط است بهتر است به صورت مضارع التزامی ترجمه شود و أَجَابَ چون فعل شرط است بهتر است به صورت مضارع اخباری ترجمه شود.

صَغُرَهِ كِبَرَهُ: خردسالی‌اش، بزرگسالی‌اش (ردگزینه‌های ۳ و ۴)

۶۵۰ بررسی گزینه‌ها: ۳

إِنْ: اگر، از ادوات شرط (رد گزینه ۱)
 تَنْضَرُوا: باری کنید؛ فعل مضارع التزامی؛ فعل شرط؛ جمع مذکر مخاطب (رد گزینه ۴)
 يَنْضَرُ: باری می‌کند؛ مضارع اخباری، جواب شرط؛ مفرد مذکر غایب (رد گزینه ۱ و ۴)
 يُنْبِتُ: استوار می‌گرداند؛ فعل مضارع، مفرد مذکر غایب (رد گزینه‌های ۱ و ۲)
 أَقْدَامُ: قدم‌ها، گام‌ها؛ جمع الْقَدَم (رد گزینه ۲)
 در گزینه ۱ «تا» اضافه است.

۶۵۱ بررسی گزینه‌ها: ۴

تَعْرِفُ: می‌دانی، می‌شناسی؛ فعل مضارع، مفرد مذکر مخاطب (رد گزینه‌های ۱ و ۳)
 اسْتَمِعَ: گوش فرا بده؛ فعل امر؛ مفرد مذکر مخاطب (رد سایر گزینه‌ها)
 كَانَتْ: گویی که، مثل این‌که، چنانکه (رد گزینه ۲)
 ما سَمِعْتِ: نشنیده‌ای؛ فعل ماضی منفی؛ مفرد مذکر مخاطب (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

۶۵۲ بررسی گزینه‌ها: ۲

عَلَيْنَا أَنْ لَا نَتَكَلَّمَ: ما نباید صحبت کنیم؛ ما باید صحبت نکنیم (رد گزینه‌های ۱ و ۳)
 يُدْرَسُ: درس می‌دهد، تدریس می‌کند؛ فعل مضارع، مفرد مذکر غایب (رد سایر گزینه‌ها)
 مَعَ غَيْرِنَا مِنْ: با غیر خودمان از (رد گزینه ۴)

۶۵۳ بررسی گزینه‌ها: ۱

الطَّالِبُ النَّاجِحُ: دانش‌آموز موفق؛ موصوف + صفت هستند و بایستی با هم ترجمه شوند. (رد گزینه‌های ۲ و ۴)
 الَّذِي: کسی است که (رد سایر گزینه‌ها)
 واجِبَاتِهِ الْمُدْرَسِيَّةِ: تکالیف درسی‌اش؛ موصوف + مضاف‌الیه + صفت؛ (رد گزینه ۲)
 لَا يَهْرُبُ: فرار نمی‌کند؛ فعل مضارع منفی، مفرد مذکر غایب (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ ۶۵۴

تَفَكَّرُوا: اندیشه کردند؛ فکر کردند؛ فعل ماضی، جمع مذکر غایب (رد سایر گزینه‌ها)
 سَوْفَ يَشَاهِدُونَ: خواهند دید؛ فعل مستقبل، جمع مذکر غایب (رد سایر گزینه‌ها)
 در گزینه ۴ جای دو جمله در ترجمه عوض شده است.

۶۵۵ ۴

گزینه اشتباه در ترجمه را مشخص کن.

بررسی عبارت: ما: هرچه، آنچه، هر آنچه.

تَوَزَّعَ: بکاری؛ فعل شرط به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود.

تَخَصَّدُ: درو می‌کند؛ جواب شرط به صورت مضارع اخباری ترجمه می‌شود.

گزینه اشتباه در ترجمه را مشخص کن: ۳ ۶۵۶

بررسی عبارت: عَلِيمٌ: دانا، آگاه.

گزینه اشتباه در ترجمه را مشخص کن: ۲ ۶۵۷

بررسی عبارت: خَيْرٌ: خوبی؛ مفرد است / هُ: آن را.

گزینه اشتباه در ترجمه را مشخص کن: ۱ ۶۵۸

بررسی عبارت: زَمِيلٌ: هم‌کلاسی، همکار.

گزینه درست در ترجمه را مشخص کن: ۳ ۶۵۹

بررسی سایر عبارت‌ها:

(۱) أَنْ يَمْتَلِيَّ: پر شود؛ فعل مضارع

(۲) أَنْظَرُ: نگاه کن؛ فعل امر. مفرد مذکر مخاطب

(۴) مَا قَبِلَ: قبول نکرد؛ فعل ماضی

۴ ۶۶۰ کدام عبارت در مفهوم متفاوت است؟

بررسی عبارت: ترجمه ضرب‌المثل: «اگر دزدی می‌کنی، مروارید بدزد»؛ که معادل است با «حرام‌خوری و آن‌هم شلغم؟!»
بررسی سایر عبارت‌ها:

۱) هر گاه خداوند ناپودی مورچه را بخواهد، برایش دو بال می‌رویاند.

۲) هر گاه قبر را مُفت یافتی، در آن داخل شو.

۳) همان‌که درد را نازل کرده، شفا را نیز نازل کرده است.

در مورد مفهوم عبارت روبرو، درست را مشخص کن: «تخم مرغ امروز بهتر از مرغ فرداست».

ضرب‌المثل در مورد «اهمیت زمان حال» حرف می‌زنه، بنابراین گزینه «۱» نیز همین معنی رو می‌ده.

در مورد مفهوم عبارت روبرو، درست را مشخص کن: «مگس خودش چیه تا خورشتش چی باشه؟»

ضرب‌المثل در مورد «بی اهمیت بودن چیزی» اومده، بنابراین فقط گزینه «۴» با این مفهوم هماهنگی داره.

■ ■ ■ ترجمه چند عبارت اشتباه است؟ سوالات (۶۶۳-۶۶۷)

۳ ۶۶۳ **بررسی عبارت‌ها:**

الف) بدون اشتباه

ب) أَصْغَرَ طَائِرٍ: کوچک‌ترین پرنده. «از» اضافه است.

ج) يَطِيْرُ: پرواز می‌کند؛ فعل مضارع است نه اسم.

د) بدون اشتباه.

۴ ۶۶۴ **بررسی عبارت‌ها:**

الف) «با» در ترجمه اضافه است.

ب) جَنَاحِيْهِ: بال‌هایش.

ج) لَا نَسْتَطِيْعُ: نمی‌توانیم؛ متکلم مع الغیر / أَنْ نُسَاهِدَ: که ببینیم؛ متکلم مع الغیر.

د) يُحْرَكُ: حرکت می‌دهد؛ بنابراین باید به صورت مفعول و همراه با «را» ترجمه شود.

۳ ۶۶۵ **بررسی عبارت‌ها:**

الف) أَسْنَانٍ: دندان‌ها؛ جمع سین.

ب) تَنَاوَلَ: خورد؛ فعل ماضی.

ج) بدون اشتباه

د) يَدْخُلُ: وارد می‌شود؛ فعل لازم است نه متعدی، بنابراین نیازی به «را» نیست.

۲ ۶۶۶ **بررسی عبارت‌ها:**

الف) كَانَ ... يَبْدَأُ: شروع می‌کرد؛ معادل ماضی استمراری

ب) إِذَا: هرگاه / اِنْتَهَى: به پایان برسد؛ فعل شرط / اَخْرَجَ: خارج می‌شوم؛ فعل مضارع

ج) بدون اشتباه

د) بدون اشتباه

۲ ۶۶۷ **بررسی عبارت‌ها:**

الف) اَلْقَوِي: صفت برای ذیَل است نه اَلْحَرْكَة؛ ترجمه درست: با یک حرکت از دُم نیرومندش ...

ب) بدون اشتباه.

ج) بدون اشتباه.

د) يَنْزِلُ: فرود می‌آید؛ فعل است نه اسم / «و» در ترجمه نیامده است.

■ ■ ■ در چند عبارت اشتباهات ترجمه، یکسان است؟ (سوالات ۶۶۸-۶۷۱)

۲ ۶۶۸ **بررسی عبارت‌ها:**

الف) اَقْتَرَيْتَ: نزدیک شد؛ فعل ماضی / صَدَمْتِ: صدمه زد؛ فعل ماضی / كَانَتْ: بود؛ فعل ماضی (۳ مورد).

ب) تَلَامِيذُ: دانش‌آموزان / صَحَفٌ: روزنامه‌ها؛ جمع صَحِيْفَة (۲ مورد).

ج) بدون اشتباه.

د) اَمْرٌ: دستور داد؛ فرمان داد / اَلْمَشَاةُ: عابران؛ جمع اَلْمَاشِي (۲ مورد).

بررسی عبارت‌ها: ۲ ۶۶۹

- (الف) بدون اشتباه.
 (ب) **أَنْصَحُ**: نصیحت‌گرتترین: اسم تفضیل / **عِبَادٌ**: بندگان؛ جمع **عَبْدٌ** / (۲ مورد).
 (ج) «شان» در جمله عربی وجود ندارد (۱ مورد).
 (د) **آمَنُوا**: ایمان آوردند؛ فعل ماضی، جمع مذکر غایب / **يَرْفَعُ**: بالا می‌برد (۲ مورد).

بررسی عبارت‌ها: ۴ ۶۷۰

- (الف) **مَنْ**: هرکس، هرکه؛ از ادوات شرط است (۱ مورد).
 (ب) **الْقَلَّةُ، قِلَّةٌ**: تنگدستی (۱ مورد).
 (ج) **الْغَضَبُ، غَضَبٌ**: خشم (۱ مورد).
 (د) **يَجْرِي**: جاری می‌شود؛ فعل مضارع (۱ مورد).

بررسی عبارت‌ها: ۳ ۶۷۱

- (الف) **خَمْسَةٌ و سَبْعُونَ**: هفتاد و پنج / **تَمَانِيَةٌ و تِسْعِينَ**: نود و هشت (۲ مورد).
 (ب) **الْأَحَدُ**: یکشنبه (۱ مورد).
 (ج) **السَّتَاءُ**: زمستان (۱ مورد).
 (د) **يَأْخُذُ**: می‌گیرد؛ فعل مضارع (۱ مورد).

■ عبارتی را که اشتباهات ترجمه‌اش بیشتر است مشخص کن (۶۷۲-۶۷۶)

بررسی عبارت‌ها: ۳ ۶۷۲

- (۱) بدون اشتباه.
 (۲) **إِعْمَلُوا**: انجام دهید؛ فعل امر / **عَلِيمٌ**: آگاه؛ اسم تفضیل نیست (۲ مورد).
 (۳) «نا»: ما را / **لَا تَجْعَلْ**: قرار نده؛ فعل نهی / ضمیر «ت» در «ستمکارات» اضافه است (۳ مورد).
 (۴) **آخِرَتِكَ**: آخرت / **عَدَاً**: فردا (۲ مورد).

بررسی عبارت‌ها: ۴ ۶۷۳

- (۱) **أَنْظُرُ**: بنگر، نگاه کن؛ فعل امر / **لَا تَنْظُرُ**: ننگر، نگاه نکن؛ فعل نهی مفرد مذکر مخاطب (۲ مورد).
 (۲) بدون اشتباه.
 (۳) **مَا ظَلَمَ**: ظلم نکرد (۱ مورد).
 (۴) **بَابٍ وَاحِدٍ**: یک در؛ از اعداد شمارشی است؛ «در اول»: **الْبَابُ الْأَوَّلُ** / **لَا تَدْخُلُوا**: وارد نشوید؛ فعل نهی / **أَدْخُلُوا**: وارد شوید؛ فعل امر (۳ مورد).

بررسی عبارت‌ها: ۳ ۶۷۴

- (۱) **يَنْفَعُ**: سود می‌رساند (۱ مورد).
 (۲) **إِجْعَلْ**: قرار بده؛ فعل امر (۱ مورد).
 (۳) **مُسْتَعْرَبَةٌ**: فروزان / **ضِيَاءٌ**: نور، روشنایی (۲ مورد).
 (۴) بدون اشتباه.

بررسی عبارت‌ها: ۴ ۶۷۵

- (۱) **مَنْ**: هرکس؛ ادوات شرط است (۱ مورد).
 (۲) **عَلَيْنَا**: بر ما / **أَقْدَامَنَا**: قدم‌هایمان (۲ مورد).
 (۳) بدون اشتباه.
 (۴) **أَقَلُّ**: کم‌تر / **ثَمَانِينَ**: هشتاد / **طُيُورٌ**: پرنندگان (۳ مورد).

بررسی عبارت‌ها: ۳ ۶۷۶

- (۱) **عَالَمِيَّةٌ**: جهانی، بین‌المللی (۱ مورد).
 (۲) **أَرَادَ**: خواست؛ فعل ماضی، مفرد مذکر غایب (۱ مورد).
 (۳) **الْجَامِعَةُ**: دانشگاه («**الْمُجْتَمِعُ**» = «جامعه» در زبان فارسی) / **الْعَالِي**: عالی، بالا (۲ مورد).
 (۴) **كَانَ ... يَكْذِبُ**: دروغ می‌گفت (كان + مضارع = ماضی استمراری فارسی) (۱ مورد).

■ ■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَ بِدَقَّةٍ ثُمَّ اكْمِلِ الْفَرَاقَاتِ بِمَا يَنْبَغُ:

در زمان قدیم، بازرگانی ثروتمند در شهری زیبا زندگی می‌کرد که سه دختر داشت. دختر کوچک‌تر زیباترینشان بود. هر کدام از دو خواهر بزرگ، خودش را بسیار ..... (۶۷۷) و خودپسند بودند. در یکی از روزها پدر به خانه برگشت در حالی که غمگین بود، و هنگامی که دخترانش از وی سؤال کردند، گفت: تمام اموال مرا ..... (۶۷۸) و فقیر شدم. باید این خانه زیبا را ترک کنیم و در یکی از کوخ‌ها در روستا ..... (۶۷۹) دو دختر بزرگ خشمگین شدند: ما چگونه در روستا اوقاتمان را سپری کنیم؟ ولی دختر کوچک‌تر گفت: زندگی در روستا میان باغ‌ها و گل‌ها چه زیباست! دختر کوچک‌تر از زندگی در روستا ..... (۶۸۰) بود، اما دو خواهرش همیشه از زندگی تلخشان در روستا ..... (۶۸۱) .

۲	۶۷۷	۱) خوراک می‌دادند	۲) دوست می‌داشتند	۳) روشن می‌کردند	۴) عوض می‌کردند
۳	۶۷۸	۱) کیف‌دارم	۲) پایین آوردم	۳) از دست دادم	۴) یافتم
۱	۶۷۹	۱) سکونت کنیم	۲) تمیز کنیم	۳) گرامی بداریم	۴) بشناسانیم
۴	۶۸۰	۱) ناراحت	۲) گریان	۳) پشیمان	۴) خوشحال
۲	۶۸۱	۱) می‌خندیدند	۲) گله می‌کردند	۳) سلام می‌دادند	۴) تشویق می‌کردند

■ ■ ■ متن زیر را با دقت بخوان سپس به سؤالات (۶۸۲-۶۸۵) متناسب با متن جواب بده: خارج ۹۶

آیا می‌دانی که تمساح دوستی خالص از میان پرندگان دارد، به طوری که میانشان تعاملی عجیب می‌بینیم! بارها تمساح را می‌بینیم که دو فک پهنش را باز کرده و پرنده جلو آمده و با تمام اطمینان وارد دهانش شده تا با منقارش همه غذاهایی را که میان دندان‌های آن حیوان چسبیده جمع کند! بنابراین هر یک از آن دو به دیگری انس گرفته و میانشان دلایل دوستی محکم شده به طوری که پرنده را می‌بینی که وارد دهان تمساح می‌شود گویی که وارد خانه‌اش می‌شود. خدمت دیگری وجود دارد که این پرنده به تمساح ارائه می‌دهد، او برای پیدا کردن روزی، تمساح‌ها را در سفرهایشان دنبال می‌کند، هنگامی که شکار یا خطری را مشاهده کند، با ایجاد صدایی که حیوان معنایش را می‌فهمد به آگاه کردن تمساح می‌شتابد، بنابراین فوراً به دور شدن یا اتخاذ چاره مناسب برای شکار کردن طعمه‌اش اقدام می‌کند.

گزینه درست را انتخاب کن: ۲ ۶۸۲

ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) پرنده از تمساح می‌ترسد و هیچگاه به او نزدیک نمی‌شود!
  - ۲) از دلایل دوستی، احساس نیاز یکی به دیگری است.
  - ۳) تمساح هنگام احساس خطر صدایی درمی‌آورد، بنابراین پرنده از خطر فرار می‌کند!
  - ۴) فایده مهم برای پرنده از بین بردن میکروب‌ها از دهان تمساح بعد از ورودش به آن است!
- برای جای خالی گزینه درست را مشخص کن: پرنده در سفرها تمساح را برای ..... همراهی می‌کند. ۳ ۶۸۳

ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) هشدار دادن به تمساح!
  - ۲) این که مونس و رفیقش است!
  - ۳) دستیابی به غذا!
  - ۴) تمیز کردن دهان تمساح!
- چه هنگام پرنده وارد دهان تمساح می‌شود؟ ۴ ۶۸۴

ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) قبل از خوردن طعمه!
  - ۲) هنگامی که تمساح احساس خطر کند!
  - ۳) بعد از شکار طعمه
  - ۴) هنگامی که تمساح غذایش را خورد!
- در توصیف «پرنده» متن، درست‌ترین را مشخص کن: ۳ ۶۸۵

ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) پاک و هشداردهنده
- ۲) مونس و گواه
- ۳) هشدار دهنده و تمیز کننده
- ۴) دوست و خورده شده

گزینه نادرست را مشخص کن.

۶۸۶ ۲

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) تعداد فعل نهی و امر برابر است. حل: **تَفَكَّرُوا**: فعل امر از باب تَفَعَّل (مورد ۱) / **لا تَفَكَّرُوا**: فعل نهی از باب تَفَعَّل (مورد ۱)
- (۲) «يُشَاهِدُ» فعل شرط و جواب آن است. حل: **يُشَاهِدُ** فقط جواب شرط است؛ فعل شرط، **يَتَفَكَّرُ** است.
- (۳) تعداد اسم تفضیل و فعل‌ها مساوی است. حل: **أَعْلَى**، **أَسْفَل**: اسم تفضیل (مورد ۲) / **يَطِيرُ**، **يُثِيرَان**: فعل (مورد ۲)
- (۴) تعداد فعل‌های معلوم و مجهول برابر است. حل: **سَمِّيَ**: فعل مجهول (مورد ۱) / **يُحَدِّثُ**: فعل معلوم (مورد ۱)

ترجمه عبارت‌ها:

- (۱) در (مورد) آفریده(ها) بیندیشید و در (مورد) آفریننده نیندیشید.
- (۲) هرکس در مورد آفریده(ها)ی خدا بیندیشد، قدرت خداوند را می‌بیند.
- (۳) به بالا و پایین پرواز می‌کند و به حرکت درآمدن و ایستادن سریع تعجب را برمی‌انگیزد.
- (۴) طنان نامیده شده، زیرا به خاطر سرعت حرکت دو بالش طنین (صدای زنگ) ایجاد می‌کند.
- در چند عبارت، جواب شرط به صورت مضارع آمده است؟

۶۸۷ ۳

بررسی عبارت‌ها:

- الف) **تُحَاوِلُ**: فعل شرط / **لا تَقْدِرُ**: جواب شرط، فعل مضارع. ب) بدون اسلوب شرط. **أَنَّ** ادات شرط نیست.
- ج) بدون اسلوب شرط. د) **يَنْتَهِي**: فعل شرط / **يَخْرُجُ**: جواب شرط، فعل مضارع.

ترجمه عبارت‌ها:

- الف) اگر تلاش کنی بالهایش را ببینی، نمی‌توانی.
- ب) بعد از این که غذایش را می‌خورد، روی ساحل استراحت می‌کند.
- ج) نوعی از پرندگان به نام مرغ باران به او نزدیک می‌شود.
- د) هرگاه از کارش تمام می‌شود (کارش را به پایان می‌رساند) به سلامت خارج می‌شود.
- گزینه درست را انتخاب کن.

۶۸۸ ۱

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) جمله، شرطیه است و اسم فاعلش، صفت فاعل واقع شده است. حل: **إِذَا**: ادات شرط / **أَصَابَ**: فعل شرط / **فَإِنَّ** ...: جواب شرط. بنابراین جمله، شرطیه است. * **أَصَابَ**: فعل / **شَيْءٌ**: فاعل / **قَاطِعٌ**: اسم فاعل و صفت برای **شَيْءٌ** که فاعل جمله است.
- (۲) در آن، ۴ جار و مجرور وجود دارد. حل: **مِنَ الْمَاءِ**، **بِحَرَكَتِهِ**، **مِنْ دَيْلِ جَارٍ** و مجرور هستند. (مورد ۳)
- (۳) «يُنزِلُ» جواب شرط است. حل: جمله، شرطیه نیست، بنابراین **يُنزِلُ** نمی‌تواند جواب شرط باشد.
- (۴) تعداد اسم تفضیل، یک چهارم جار و مجرور است. حل: **الْأَقَلَّ**: اسم تفضیل (مورد ۱) / **بِمَنْقَارٍ**، **فِي الثَّانِيَةِ**، **عَلَى الْأَقَلِّ**: جار و مجرور (مورد ۳)

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) هرگاه چیز برنده‌ای با کرم خاکی برخورد کند و آن را به دو نیمه تقسیم کند، پس این دو نیمه رشد می‌کنند.
- (۲) ماهی پرنده با یک حرکت از دم نیرومندش از آن بیرون می‌جهد و بالای سطح آب پرواز می‌کند.
- (۳) این ماهی، ۴۵ ثانیه پرواز می‌کند سپس در آب فرود می‌آید و وارد آن می‌شود.
- (۴) دارکوب با منقارش، حد اقل ده بار در ثانیه تنه درخت را نوک می‌زند.
- گزینه درست را مشخص کن.

۶۸۹ ۱

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) صفت، یک پنجم مضاف‌الیه است. حل: **الصَّغِيرَ**: صفت (مورد ۱) / ضمیر «ه» در **دِمَاعَةً**، **وُجُودٍ**، **عُضْوَيْنِ**، ضمیر «ه» در **رَأْسِهِ**، **الصَّرْبَاتِ**: مضاف‌الیه (مورد ۵)
- (۲) در آن، **يُدَوِّرُ** فعل شرط است. حل: جمله دارای اسلوب شرط نیست.
- (۳) «يَطِيرُ» فعل شرط است. حل: جمله دارای اسلوب شرط نیست. **أَنَّ** را با ادات شرط **إِنَّ** اشتباه نگیرید.
- (۴) فعل شرط و جواب شرط، به شکل مضارع آمده است. حل: **إِذَا**: ادات شرط / **وَقَفَّ**: فعل شرط، ماضی / **تَمَيِّدُ**: جواب شرط، مضارع.

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) این سرعت به دلیل وجود دو عضو در سرش برای دفع ضربه‌ها، به مغز کوچکش آسیب نمی‌رساند.
 (۲) زبان پرنده داخل جمجمه‌اش می‌چرخد.
 (۳) سنجاب پرنده می‌تواند در یک پرش، بیشتر از ۱۵۰ پا پرواز کند.
 (۴) این مار دُمش را در ماسه قرار می‌دهد سپس مانند عصا می‌ایستد پس هرگاه پرنده‌ای روی آن ایستاد (بایستد)، آن را شکار می‌کند.
 در چند عبارت فعل شرط وجود دارد؟

۳ ۶۹۰

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) مَنْ: هر کس؛ ادات شرط / يُفَعِّكُ: فعل شرط / يَسَلِّمُ: جواب شرط.
 (ب) مَنْ: هر کس؛ ادات شرط / يَتَوَكَّلُ: فعل شرط / فَهَوَ حَسْبُهُ: جواب شرط.
 (ج) مَنْ: هر کس؛ ادات شرط / يُحَاوِلُ: فعل شرط / يَصِلُ: جواب شرط.
 (د) مَنْ به معنای «کسی که» است و ادات شرط نیست؛ بنابراین در این گزینه فعل شرط نداریم.

ترجمه گزینه‌ها:

- (الف) هر کس قبل از سخن گفتن فکر کند، اغلب از اشتباه در امان می‌ماند.
 (ب) و هر کس بر خدا توکل کند، او برایش کافی است.
 (ج) هرکس زیاد تلاش کند، به هدفش می‌رسد.
 (د) کسی که با تو حرف زد و به تو کتاب داد، مسئول کتابخانه است.

در کدام عبارت اسلوب شرط وجود ندارد؟

۳ ۶۹۱

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) ما: ادات شرط / تَزْرَعُ: فعل شرط / تَحْصُدُ: جواب شرط.
 (۲) ما: ادات شرط / فَعَلْتِ: فعل شرط / وَجَدْتِ: جواب شرط.
 (۳) مَنْ: ادات استفهام.
 (۴) مَنْ: ادات شرط / حَفَرَ: فعل شرط / وَقَعَ: جواب شرط.

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) هر چه در دنیا بکاری، در آخرت درو می‌کنی!
 (۲) هر چه از خوبی‌ها انجام دهی، آن را ذخیره‌ای برای آخرت می‌یابی!
 (۳) در مدرسه به چه کسی گفתי که خوب درس بخواند؟!
 (۴) هرکس برای برادرش چاهی بکند، در آن می‌افتد!
 در چند عبارت اسلوب شرط وجود ندارد؟

۲ ۶۹۲

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) اِنَّ: ادات شرط / تَزْرَعُ: فعل شرط / تَحْصُدُ: جواب شرط.
 (ب) اِنَّ: ادات شرط / صَبَرْتَ: فعل شرط / حَصَلْتَ: جواب شرط.
 (ج) مَنْ: ادات استفهام.
 (د) مَنْ: ادات استفهام.

ترجمه گزینه‌ها:

- (الف) اگر خوبی بکاری، شادی درو می‌کنی!
 (ب) اگر صبر کنی، در زندگی‌ات به موفقیت دست می‌یابی!
 (ج) هنگامی که دانش‌آموزان خندیدند معلم چه کسی را نصیحت کرد؟!
 (د) چه کسی نزد معلم رفت و قضیه را برایش شرح داد؟!
 جواب شرط در چند عبارت مفعول ندارد؟

۴ ۶۹۳

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) تَجِدُوا: جواب شرط / ءَ: مفعول.
 (ب) يَنْصُرُوْا: جواب شرط / كُمْ: مفعول.
 (ج) قالوا: جواب شرط / سَلَامًا: مفعول.
 (د) تَحْصُدُوا: جواب شرط / ءَ: مفعول.

ترجمه گزینه‌ها:

- (الف) و هر چه از خوبی برای خودتان پیش بفرستید، آن را نزد خدا می‌یابید!
 (ب) اگر خدا را یاری کنید شما را یاری می‌کند و قدم‌هایتان را استوار می‌گرداند!
 (ج) و هنگامی که نادان‌ها آن‌ها را خطاب قرار دهند، سخن آرام می‌گویند!
 (د) هر چه امروز انجام دهی، فردا آن را درو می‌کنی!

۶۹۴ ۳

جواب شرط در چند عبارت مجهول است؟

بررسی گزینه‌ها:

- الف) طَلِبٌ: خواسته شد؛ فعل مجهول؛ جواب شرط.
 ب) عَظَمْتُ: بزرگ کرده‌ای؛ فعل معلوم، جواب شرط.
 ج) يَكْتَبُ: نوشته می‌شود؛ فعل مجهول، جواب شرط.
 د) يَسْلَمُ: در امان می‌ماند؛ فعل معلوم، جواب شرط.

ترجمه گزینه‌ها:

- الف) هرکس سؤال سختی طرح کند، جوابش از او خواسته می‌شود!
 ب) اگر برای معلم فروتنی کنی، مقام خودت را بزرگ کرده‌ای!
 ج) هرچه دانش‌آموزان در موردش فکر کنند، روی تخته‌سیاه نوشته می‌شود!
 د) هرکس تأمل کند، از اشتباه در امان می‌ماند!
 در چند عبارت جواب شرط به صورت ماضی آمده است؟

۶۹۵ ۱

بررسی گزینه‌ها:

- الف) فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ: جواب شرط؛ در آن فعل وجود ندارد. ب) فَلَهُ أَجْرٌ...: جواب شرط؛ بدون فعل.
 ج) جَهَلُوا فعل ماضی است اما «ما: آن‌چه» جزو اادات شرط نیست. د) نَقَصَ: جواب شرط؛ فعل ماضی.

ترجمه گزینه‌ها:

- الف) هرچه از خوبی انفاق کنید، خداوند به آن آگاه است.
 ب) هرکس علمی را یاد بدهد، پاداش کسی که به آن عمل کند برای اوست، از پاداش انجام‌دهنده (نیز) کاسته نمی‌شود.
 ج) مردم نسبت به آنچه ندانسته‌اند دشمن هستند.
 د) هرگاه عقل کامل شود، سخن کم می‌شود.
 در چند عبارت اسم فاعل وجود ندارد؟

۶۹۶ ۳

بررسی گزینه‌ها:

- الف) بدون اسم فاعل. ب) عامِلٍ: اسم فاعل. ج) بدون اسم فاعل. د) بدون اسم فاعل.

ترجمه گزینه‌ها:

- الف) هرچه از خوبی انفاق کنید، خداوند به آن آگاه است.
 ب) هرکس علمی را یاد بدهد، پاداش کسی که به آن عمل کند برای اوست، از پاداش انجام‌دهنده (نیز) کاسته نمی‌شود.
 ج) مردم نسبت به آنچه ندانسته‌اند دشمن هستند.
 د) هرگاه عقل کامل شود، سخن کم می‌شود.
 در چند عبارت جمع مکسر آمده است؟

۶۹۷ ۱

بررسی گزینه‌ها:

- الف) بدون جمع مکسر. ب) بدون جمع مکسر. ج) أَعْدَاءُ: جمع عَدُوٍّ. د) بدون جمع مکسر.

ترجمه گزینه‌ها:

- الف) هرچه از خوبی انفاق کنید، خداوند به آن آگاه است.
 ب) هرکس علمی را یاد بدهد، پاداش کسی که به آن عمل کند برای اوست، از پاداش انجام‌دهنده (نیز) کاسته نمی‌شود.
 ج) مردم نسبت به آنچه ندانسته‌اند دشمن هستند.
 د) هرگاه عقل کامل شود، سخن کم می‌شود.
 در کدام عبارت جار و مجرور بیشتری آمده است؟

۶۹۸ ۲

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) مِنْ خَيْرٍ / بِهِ (۲ مورد). ۲) لَهُ / بِهِ / مِنْ أَجْرٍ (۳ مورد). ۳) بدون جار و مجرور. ۴) بدون جار و مجرور.

ترجمه گزینه‌ها:

- الف) هرچه از خوبی انفاق کنید، خداوند به آن آگاه است.
 ب) هرکس علمی را یاد بدهد، پاداش کسی که به آن عمل کند برای اوست، از پاداش انجام‌دهنده (نیز) کاسته نمی‌شود.
 ج) مردم نسبت به آنچه ندانسته‌اند دشمن هستند.
 د) هرگاه عقل کامل شود، سخن کم می‌شود.

۶۹۹ ۲ در چند عبارت جواب شرط به صورت مضارع آمده است؟

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) نَجِدُ: جواب شرط، فعل مضارع.
 (ب) فَلَهُ أَجْرٌ...: جواب شرط، بدون فعل.
 (ج) جَهَلُوا: فعل ماضی؛ در این گزینه جواب شرط نداریم چون «ما» در این جا جزو ادات شرط نیست.
 (د) يَنْجَحُ: جواب شرط، فعل مضارع.

ترجمه گزینه‌ها:

- (الف) در زندگی مان هرچه از خوبی‌ها انجام دهیم، نتیجه آن را در آخرت می‌یابیم!
 (ب) هرکس دانشی را یاد بدهد، پاداش کسی که به آن عمل کند برای اوست!
 (ج) مردم نسبت به آنچه ندانسته‌اند، دشمن هستند!
 (د) هرکس درس بخواند، در درس‌هایش موفق می‌شود!
 در چند عبارت فعل شرط و جواب شرط، مفعول دارند؟

۷۰۰ ۱

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) تَفْعَلُوا: فعل شرط؛ بدون مفعول / يَتَعَلَّمُ: جواب شرط؛ مفعول.
 (ب) أَحْسَنْتُمْ: فعل شرط؛ بدون مفعول / أَحْسَنْتُمْ: جواب شرط؛ بدون مفعول.
 (ج) تَتَّقُوا: فعل شرط؛ اللّٰه: مفعول / يَجْعَلُ: جواب شرط؛ قُرْقَانًا: مفعول.
 (د) سَأَلَ: فعل شرط؛ بدون مفعول / أَجَابَ: جواب شرط، بدون مفعول.

ترجمه گزینه‌ها:

- (الف) و هرچه از خوبی انجام دهید، خداوند آن را می‌داند! (ب) اگر خوبی کنید، برای خودتان خوبی می‌کنید!
 (ج) اگر تقوای خدا را داشته باشید، برای شما فرقان (جداکننده) قرار می‌دهد!
 (د) هرکس در خردسالی‌اش سؤال کند، در بزرگسالی‌اش جواب می‌دهد!
 چند اشتباه در تحلیل یا محل اعرابی کلمات خط کشیده شده وجود دارد؟

۷۰۱ ۳

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) اسم المفعول ← اسم المكان (۱ مورد).
 (ب) اسم المفعول نیست / لِمَشَاهِدَةٍ: موصوف و صفت ← لِمَشَاهِدَةٍ: جاز و مجرور (۲ مورد).
 ♦ **نکته:** بچه‌ها یادتون باشه که هر گردی گردو نیست! درسته که گفتیم بیشتر کلماتی که با «م» شروع میشن، یا اسم فاعل یا اسم مفعول واقع میشن، اما باید بدونین که باب مَفَاعَلَةٌ مصدرش میشه مَفَاعَلَةٌ، ولی اسم فاعل یا اسم مفعول نیست.
 (ج) اسم المبالغه نیست زیرا بر وزن فَعَالٍ یا فَعَالَةٌ نیامده است (۱ مورد).
 (د) مِّنْ باب تفاعل ← مِّنْ باب تَفَعَّلَ (۱ مورد).
 جمعاً ۵ اشتباه.

ترجمه عبارت: بیا بریم به ورزشگاه برای دیدن مسابقه فوتبال میان تیم صداقت و سعادت؛ آن را به یاد می‌آورم.
 چند اشتباه در تحلیل صرفی یا محل اعرابی کلمات خط کشیده شده وجود دارد؟

۷۰۲ ۲

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) متکلم وحده ← مفرد مذکر مخاطب (چون فعل امر است) (۱ مورد).
 (ب) بدون اشتباه. (ج) بدون اشتباه. (د) بدون اشتباه. جمعاً ۱ اشتباه.
ترجمه عبارت: نگاه کن؛ یه حمله قوی از طرف بازیکن تیم صداقت؛ از دروازه‌بان تیم سعادت خیلی خوشم میاد!
 چند عبارت در مورد کلماتی که خط کشیده شده‌اند، درست است؟

۷۰۳ ۳

بررسی عبارت‌ها:

- (الف) مَزِيدٌ ثَلَاثِيٌّ مِّنْ بَابِ إِفْعَالٍ ← مَجْرَدٌ ثَلَاثِيٌّ / مُتَعَدٌّ ← لَازِمٌ. (ب) مَفْرَدَةٌ: سَنَةٌ ← مَفْرَدَةٌ: سِنٌّ / مَرْفُوعٌ بِالْوَاوِ ← مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ
 (ج) بدون اشتباه (د) بدون اشتباه
ترجمه عبارت: دندان‌های کوسه، همیشه می‌ریزد و دندان‌های جدیدی به جایش رشد می‌کند. و در بعضی از انواع آن، هزاران دندان در یک سال رشد می‌کند.

۴ ۷۰۴

در مورد کلمات خط کشیده شده، چند عبارت نادرست است.

بررسی عبارت‌ها:

- (الف) مَعْلُومٌ ← مَجْهُولٌ / فاعِلَةٌ ← نَائِبُ فاعِلِهِ. (فعل مجهول، فاعل ندارد).
 (ب) اسمُ التَّفْضِيلِ اشتباهه، چون الْأَزْزَقُ بر رنگ دلالت دارد؛ و رنگ‌ها جزو اسم تفضیل نیستند.
 (ج) جَمْعَةٌ: کبائر ← جَمْعَةٌ: آکابر. جمع اسم تفضیل، بیشتر بر وزنِ أَفَاعِلِ میاد.
 (د) الْعَالَمُ اسم فاعل نیست، چون بر وزن فاعل نیامده است. (الْعَالِمُ: دانا، اسم فاعل است)

ترجمه عبارت:

نهنگ آبی، بزرگ‌ترین موجودات زنده در جهان به شمار می‌رود. طولش به سی متر و وزنش تقریباً به صد و هفتاد تن می‌رسد.
 در مورد کلماتی که خط کشیده شده‌اند، گزینه درست را مشخص کن.

۱ ۷۰۵

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) لِللَّهِي ← لِلنَّفِي (۳) جَمْعُ التَّكْسِيرِ ← مُفْرَدٌ (۴) اسمُ الْمُبَالَغَةِ ← اسمُ الْفَاعِلِ
ترجمه عبارت: تمساح، هنگام خوردن طعمه‌اش گریه نمی‌کند؛ بلکه هنگامی که طعمه‌ای بزرگ‌تر از دهانش می‌خورد، چشمانش مایعی را ترشح می‌کنند که انگار اشک هستند.

۳ ۷۰۶

در مورد کلماتی که خط کشیده شده‌اند، گزینه نادرست را مشخص کن.

بررسی گزینه‌ها:

- (۳) أُخْرَى مؤنث است (مذکر آن: آخِرٌ) / اسم فاعل نیست بلکه اسم تفضیل است. آخِرُ اسم فاعل است.
ترجمه عبارت: لهجه‌های یک نوع از پرندگان از یک منطقه به منطقه‌ای دیگر فرق می‌کند.

۲ ۷۰۷

در مورد کلماتی که خط کشیده شده‌اند، در چند عبارت اشتباه وجود دارد؟

بررسی عبارت‌ها:

- (الف) بدون اشتباه. (ب) مِنْ بَابِ تَفَعَّلَ ← مِنْ بَابِ تَفَعَّلَ / مَجْهُولٌ ← مَعْلُومٌ / نَائِبُ فاعِلِهِ ← فاعِلَةٌ
 (ج) نَائِبُ الْفَاعِلِ ← فاعِلٌ (د) بدون اشتباه.

- ترجمه عبارت:** دانشمندان، انواع موجودات زنده در دریاهای دنیا را میلیون‌ها (عدد) برآورد می‌کنند.
 چند اشتباه در تحلیل صرفی یا محل اعرابی کلمات مشخص شده وجود دارد؟

۱ ۷۰۸

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) بدون اشتباه. (ب) بدون اشتباه. (ج) بدون اشتباه.
 (د) فعلٌ ماضٍ ← اسم؛ به خاطر اسم بودن، تمام موارد ذکر شده در گزینه «د» اشتباه است. (۵ مورد).
 حَسَبَ: اسم است و به معنای «طبقی» می‌باشد و با «حَسِبَ: پنداشت» که فعل می‌باشد تفاوت دارد.
ترجمه عبارت: طبق متن درس، جوابی کوتاه بنویس.

۱ ۷۰۹

چند اشتباه در تحلیل صرفی و محل اعرابی کلمات مشخص شده وجود دارد؟

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) لَارِمٌ ← متعدِّ (۱ مورد).
 (ب) اسم المبالغة نیست زیرا بر وزن فَعَالٍ یا فَعَالَةٌ نیامده است / مَفْعُولٌ ← فاعِلٌ (۲ مورد).
 (ج) اسم المبالغة نیست زیرا بر وزن فَعَالٍ یا فَعَالَةٌ نیامده است بلکه اسمُ الْفَاعِلِ است (۱ مورد).
 (د) صِفَةٌ ← حَبْرٌ (۱ مورد).
 جمعاً ۵ اشتباه.

ترجمه عبارت: امام علی علیه السلام فرمود: دانشمند زنده است اگر چه مرده باشد!

چند اشتباه در تحلیل صرفی کلمات مشخص شده وجود دارد؟

۳ ۷۱۰

بررسی گزینه‌ها:

- (الف) اسم المفعول ← اسم المكان / موصوف و صفة ← جاز و مجرور (۲ مورد).
 (ب) اسم المفعول ← اسم الفاعل (۱ مورد).

◆ **نکته:** بیشتر اسم‌هایی که با مُ شروع می‌شوند یا اسم فاعل هستند یا اسم مفعول؛

مُـــــــــــــــــ: مُعَلِّمٌ، مُحْسِنٌ، مُسْتَحْرِجٌ: اسم فاعل

مُـــــــــــــــــ: مُعَلِّمٌ، مُحْسِنٌ، مُسْتَحْرِجٌ: اسم مفعول

(ج) بدون اشتباه.

(د) جمع التَّكْسِير ← مفرد (۱ مورد).

جمعاً ۴ اشتباه.

ترجمه عبارت: برای پدرت و معلمت از جایت برخیز، اگرچه فرمانروا باشی!

چند اشتباه در تحلیل صرفی کلمات مشخص شده وجود دارد؟

۲ ۷۱۱

بررسی گزینه‌ها:

(الف) جواب الشرط ← فعل الشرط / مِن بَابِ تَفَعَّل ← مِن بَابِ تَفَعَّل (۲ مورد).

(ب) فعل الشرط ← جواب الشرط / مَزِيدٌ مِن بَابِ إِفْعَال ← مَجْرَدٌ ثَلَاثِيَّ (۲ مورد).

(ج) فَعْلٌ أَمْرٌ ← فَعْلٌ مُضَارِعٌ (۱ مورد).

(د) جمع مذكر غایب ← مفرد مذكر غایب / مَجْهُولٌ ← مَعْلُومٌ (۲ مورد) (تَنْصُرُوا فعل شرط است).

جمعاً ۷ اشتباه.

ترجمه عبارت: و هرچه از کار خیر برای خودتان پیشاپیش بفرستید، آن را نزد خدا می‌یابید؛ اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می‌کند و

گام‌هایتان را استوار می‌گرداند.

در مورد کلمات زیر، اشتباه را مشخص کن.

۱ ۷۱۲

بررسی گزینه‌ها: (۱) مَصْدَرٌ مِن بَابِ مُفَاعَلَةٌ ← مَصْدَرٌ مِن بَابِ إِفْعَال.

ترجمه گزینه‌ها:

(۱) نجات دادن. (۲) دور نمی‌شود. (۳) عقب‌نشینی کرد. (۴) عقب‌نشینی نمی‌کند.

در مورد کلمات زیر اشتباه را مشخص کن.

۳ ۷۱۳

بررسی گزینه‌ها: (۳) فَعْلٌ أَمْرٌ ← فَعْلٌ مَاضٍ / مفرد مذكر مخاطب ← مفرد مذكر غایب. (جَالِسٌ: فعل امر)

ترجمه گزینه‌ها:

(۱) استخدام می‌کند، به کار می‌برد. (۲) استخدام کردن، به کار بردن.

(۳) هم‌نشینی کرد. (۴) هم‌نشینی کردن.

چند اشتباه در تحلیل صرفی کلمات زیر وجود دارد؟

۴ ۷۱۴

بررسی گزینه‌ها:

(الف) فعل النفي ← فعل التَّهْيِي / لَازِمٌ ← متعَدٌ (۲ مورد).

(ب) فَعْلٌ أَمْرٌ: فَعْلٌ مَاضٍ / مفرد مذكر مخاطب ← مفرد مذكر غایب (۲ مورد).

(ج) فَعْلٌ مَاضٍ ← فَعْلٌ أَمْرٌ / مفرد مذكر غایب ← مفرد مذكر مخاطب (۲ مورد).

(د) بدون اشتباه.

جمعاً ۶ اشتباه.

ترجمه گزینه‌ها:

(الف) به یاد نیاور. (ب) هم‌زیستی کرد. (ج) هم‌زیستی کن. (د) هم‌زیستی کردن.

معنی چند واژه اشتباه است؟

۲ ۷۱۵

اصلاح واژه‌های نادرست:

(اِسْتَدَّتْ: شدت گرفت، فعل ماضی، مفرد مذكر غایب)، (سَوْفَ يَبَيِّنُ: روشن خواهد کرد؛ فعل متعدی)

عبارتی را مشخص کن که تمام واژگانش درست ترجمه شده‌اند.

۲ ۷۱۶

بررسی و اصلاح سایر گزینه‌ها:

(۱) الْأَفْرَاسُ: اسب‌ها، مفرد آن: الْفَرَسُ (۳) لَنْ يَجْعَلَ: قرار نخواهد داد؛ معادل مستقبل منفی

(۴) لَا تَحْزَنُونَ: غمگین نمی‌شوید؛ فعل مضارع منفی / لَا تَسْتَهْيِي: میل نداریم؛ متکلم مع الغیر